

10.1.6 Στρατηγική Παρέμβαση 6: Πλαίσιο Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης Τροόδους και Εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ

Σε αυτή τη Στρατηγική Παρέμβαση παρουσιάζονται δυο σημαντικές και καθοριστικές προτάσεις όσον αφορά το πλαίσιο:

A) εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ

Η κινητοποίηση διαφόρων επιπέδων διακυβέρνησης αποτελεί μείζονα στρατηγική επιλογή για την αποτελεσματική εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ. Συνηγορούν γι' αυτό, από τη μια, η ανάγκη συντονισμένης προώθησης διατομεακών και οριζόντιων πολιτικών από την Κυβέρνηση και τη Δημόσια Διοίκηση, και από την άλλη, ο συντονισμός στην κλίμακα του Τροόδους, μιας πολυεταρικής η οποία αναπτύσσεται γύρω από την αξιοποίηση των πόρων και την διαχείριση της κοινής φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

B) ειδικής χρηματοδότησης της ΕΣΑΟΚ

Η δημιουργία μιας «εθνικής στρατηγικής για τον ορεινό χώρο» έχει έναν προφανή ολοκληρωμένο και ειδικό χαρακτήρα. Η ενεργοποίηση του κοινοτικού εργαλείου της Ολοκληρωμένης Εδαφικής Επένδυσης (ΟΕΕ) της προσφέρει τη δυνατότητα α) διασύνδεσής της με τους κεντρικούς αναπτυξιακούς μηχανισμούς στο πλαίσιο του ΣΕΣ 2021-2027, και β) επιτάχυνσης της υλοποίησης διατομεακών παρεμβάσεων. Το Τρόδος επειδή θα διαθέτει την ΕΣΑΟΚ και Δομή Διαχείρισης θα μπορεί να αξιοποιήσει καλύτερα αυτό το χρηματοδοτικό χωρικό εργαλείο.

Ο Πίνακας που ακολουθεί εμφανίζει τη δομή και το περιεχόμενο της Στρατηγικής Παρέμβασης «Πλαίσιο Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης Τροόδους και Εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ» όπως είναι οργανωμένη σε Υπομέτρα και Δράσεις.

Υπομέτρο ΣΠ6.1	Σύσταση Δομών με αρμοδιότητα το συντονισμό και την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Πολιτικής Ανάπτυξης για την Ορεινή Κύπρο και την εκπόνηση και εφαρμογή της Εθνικής Στρατηγικής Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων
Δράση ΣΠ6.1.1	Σύσταση Επιτροπής Υπουργών με αρμοδιότητα το συντονισμό και την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Πολιτικής Ανάπτυξης για την Ορεινή Κύπρο (Καθορισμός της με απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου 84.854 / 24.4.2018)
Δράση ΣΠ6.1.2.	Μεξελίξη και διεύρυνση της Καθοδηγητικής Επιτροπής (Steering Committee) για σύσταση Επιτροπής Παρακολούθησης Η Καθοδηγητική Επιτροπή (Steering Committee) αποτελείται από τους Γενικούς Διευθυντές των Υπουργείων Εσωτερικών, Οικονομικών, Μεταφορών - Επικοινωνιών & Έργων, Ενέργειας- Εμπορίου & Βιομηχανίας, Γεωργίας - Αγροτικής Ανάπτυξης & Περιβάλλοντος, ή εκπροσώπους τους και τον Επίτροπο Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων ως Συντονιστή. Με την έγκριση της ΕΣΑΟΚ από το Υπουργικό Συμβούλιο η Καθοδηγητική Επιτροπή θα μετεξελιχθεί σε Επιτροπή Παρακολούθησης, διευρυμένο όργανο αρμόδιο για την παρακολούθηση της στρατηγικής και των προτεραιοτήτων της με οδηγό τις στρατηγικές και ολοκληρωμένες παρεμβάσεις της ΕΣΑΟΚ. Η Επιτροπή Παρακολούθησης οφείλει να αποτελεί ένα όργανο διευρυμένο στο οποίο συμμετέχουν κοινωνικοί και οικονομικοί εταίροι με εποπτικές και στρατηγικές αρμοδιότητες σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο.
Δράση ΣΠ6.1.3.	Σύσταση Τεχνικών Επιτροπών σε επίπεδο Υπουργείων σύμφωνα με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου 84.854 / 24.4.2018 Με τις εν λόγω Επιτροπές θα γίνεται διαβούλευση για τον καθορισμό των σχεδίων δράσης για την εφαρμογή και υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους σε πρώτο στάδιο και των λοιπών ορεινών περιοχών σε ευχύτερο χρόνο.

Δράση ΣΠ6.1.4.	Θεσμοθέτηση Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων
Υπομέτρο ΣΠ.6.2	Λειτουργία Οριζόντιου Κυβερνητικού Μηχανισμού Συντονισμού και Παρακολούθησης της Εφαρμογής Πολιτικής Ανάπτυξης για την Ορεινή Κύπρο
Δράση ΣΠ6.2.1	Γραφείο Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων Οργάνωση Τμημάτων και Στελέχωση με κατάλληλο και επαρκές προσωπικό για την εκτέλεση των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στον Επίτροπο Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων με βάση την πράξη διορισμού του. Το οργανόγραμμα του Γραφείου είναι απαραίτητο να ταυτίζεται με τις Ολοκληρωμένες και Στρατηγικές Παρεμβάσεις της ΕΣΑΟΚ.
Δράση ΣΠ6.2.2	Συμβούλιο Προσωπικότητας Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων Προσωπικότητες με καταγωγή από την περιοχή του Τροόδους έχουν εκφράσει τη στήριξή τους στην προσπάθεια της Κυβέρνησης, μέσω του Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων, για διαμόρφωση και εφαρμογή Ολοκληρωμένης Πολιτικής Ανάπτυξης για την Ορεινή Κύπρο. Η συγκρότηση του Συμβουλίου αποσκοπεί στην οργάνωση παρεμβάσεων στήριξης της εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ από τις συγκεκριμένες προσωπικότητες
Δράση ΣΠ6.2.3	Δίκτυο Επιτρόπων για το Τρόδος (Επίτροπος Προεδρίας για Ανθρωπιστικά θέματα και θέματα Αποδήμων, Επίτροπος Περιβάλλοντος και Επίτροπος Εθελοντισμού και μη Κυβερνητικών Οργανώσεων) Συγκρότηση Δικτύου Επιτρόπων για συντονισμό τους ως προς την υποστήριξη της εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ
Δράση ΣΠ6.2.4	Επιστημονικό Συμβούλιο για τη λειτουργία Δικτύου υποστήριξης της ΕΣΑΟΚ Τα Πανεπιστήμια που συμμετείχαν στην εκπόνηση της ΕΣΑΟΚ θα αποτελούν τη βασική ομάδα αξιολόγησης των δράσεων της ΕΣΑΟΚ σε συνεργασία με άλλα Πανεπιστήμια της Κύπρου και του εξωτερικού. Ταυτόχρονα τα Πανεπιστήμια αυτά θα συγκροτήσουν ένα Επιστημονικό Δίκτυο Υποστήριξης της ΕΣΑΟΚ.
Δράση ΣΠ6.2.5	Καθιέρωση της διοργάνωσης και της συμμετοχής σε Τοπικά, Ευρωπαϊκά και Διεθνή Συνέδρια και εκδηλώσεις
Υπομέτρο ΣΠ.6.3	Ενίσχυση, αναβάθμιση και δημιουργία νέων Κυβερνητικών Δομών για την υποστήριξη των παρεμβάσεων της ΕΣΑΟΚ
Δράση ΣΠ6.3.1	Ενίσχυση του κυβερνητικού μηχανισμού υποστήριξης της γεωργίας του Τροόδους, μέσω της αναβάθμισης του Γεωργικού Γραφείου Πιτσιλιάς σε Γεωργικό Γραφείο Τροόδους. <i>Η Δράση αναπτύσσεται στην Ολοκληρωμένη Παρέμβαση 1: Καινοτομική Προσέγγιση Γεωργίας και Κτηνοτροφίας</i>
Δράση ΣΠ6.3.2	Ενίσχυση του Επαρχιακού Γραφείου Τουρισμού στις Πλάτρες (Κέντρο Πληροφόρησης) με τη λειτουργία Γραφείου Επιθεωρητών. <i>Η Δράση αναπτύσσεται στην Ολοκληρωμένη Παρέμβαση 3: Νέο πρότυπο ορεινού τουριστικού προϊόντος Τροόδους</i>
Δράση ΣΠ6.3.3	Αναβάθμιση του ρόλου και ενίσχυση της λειτουργίας της Εταιρείας Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής Τροόδους (ΕΤΑΤ) <i>Η Δράση αναπτύσσεται στην Ολοκληρωμένη Παρέμβαση 3: Νέο πρότυπο ορεινού τουριστικού προϊόντος Τροόδους</i>
Δράση ΣΠ6.3.4	Σύσταση Ιδρύματος Πολιτισμού Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους Σύσταση Ιδρύματος Πολιτισμού Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους το οποίο θα λειτουργεί σαν συμβουλευτικό σώμα προς την Κυβέρνηση και θα υλοποιεί δράσεις συντονισμού, προστασίας και αξιοποίησης της πολιτιστικής κληρονομιάς.

	<i>Η Δράση αναπτύσσεται στην Ολοκληρωμένη Παρέμβαση 8: Πολιτισμός – Σχέδιο «Αξίες Τροόδους»</i>
Υπομέτρο ΣΠ6.4	Ενίσχυση και αναβάθμιση του ρόλου των Αναπτυξιακών Εταιρειών
Δράση ΣΠ6.4.1	Βελτίωση του θεσμικού πλαισίου για την ενίσχυση του ρόλου των Αναπτυξιακών Εταιρειών ως τοπικοί αναπτυξιακοί μηχανισμοί Θεσμική προσαρμογή νομικού περιεχόμενου η οποία αφορά το ρόλο των Αναπτυξιακών Εταιρειών ως ενδιάμεσοι μηχανισμοί υποστήριξης
Δράση ΣΠ6.4.2	Υπογραφή Συμφώνου Συνεργασίας με Αναπτυξιακή Εταιρεία η οποία θα υλοποιήσει συγκεκριμένες δράσεις της ΕΣΑΟΚ Επιλογή δράσεων της ΕΣΑΟΚ οι οποίες μπορούν να υλοποιηθούν από Αναπτυξιακή Εταιρεία με βάση τον χαρακτήρα και τις απαιτήσεις τους (τεχνική και συμβουλευτική υποστήριξη, δράσεις εμψύχωσης και ενεργοποίησης τοπικών δρώντων, ενημέρωση και πληροφόρηση, δημοσιότητα, κτλ.) και σύναψη συμφώνων συνεργασίας για την ανάληψη των δράσεων από αυτές.
Υπομέτρο ΣΠ6.5	Προσαρμογή και εφαρμογή πλαισίου χρηματοδότησης της ΕΣΑΟΚ
Δράση ΣΠ6.5.1	Ετοιμασία και υποβολή πρότασης για την αξιοποίηση του χρηματοδοτικού "εργαλείου" της Ολοκληρωμένης Εδαφικής Επένδυσης (ΟΕΕ) Προτείνεται η υιοθέτηση του εργαλείου της Ολοκληρωμένης Εδαφικής Επένδυσης (ΟΕΕ) αποτελεί την πλέον κατάλληλη από πλευράς μορφής και αποδοτική από πλευράς επιχειρησιακού σχεδιασμού επιλογή, για την υλοποίηση της ΕΣΑΟΚ, καθώς ανταποκρίνεται πλήρως στα κριτήρια σχεδιασμού της, προσφέροντας ταυτόχρονα ένα οργανωτικό και λειτουργικό πλαίσιο καθοριστικό για την αποτελεσματική εφαρμογή της στρατηγικής.
Δράση ΣΠ.6.5.2	Ένταξη των Στρατηγικών και Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων της ΕΣΑΟΚ στον στρατηγικό σχεδιασμό κάθε Υπουργείου Ένταξη των Στρατηγικών και Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων της ΕΣΑΟΚ στις Στρατηγικές επιδιώξεις κάθε Υπουργείου και των Υπομέτρων και Δράσεων της στους Στόχους και Δραστηριότητες κάθε Διεύθυνσης και Τμήματος κάθε Υπουργείου.
Δράση ΣΠ.6.5.3	Σύσταση και λειτουργία Ταμείου Αναγέννησης Ορεινών Κοινοτήτων Το Ταμείο θα υποστηρίζεται από χορηγούς για την υλοποίηση δράσεων της ΕΣΑΟΚ. Το Συμβούλιο Προσωπικότητων θα επιφορτιστεί με τις ενέργειες προσέλκυσης χορηγών και την ετοιμασία σχεδίου διαχείρισης του Ταμείου.

A. Σχήμα Διακυβέρνησης για την εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ

Η τέχνη της διακυβέρνησης συνίσταται στην επίτευξη της μέγιστης συνοχής με τη δυνατότερη ελευθερία πρωτοβουλίας, την ισχυρότερη ενότητα με το μέγιστο της πολυμορφίας. Η άρθρωση μεταξύ των επιπέδων βρίσκεται στο επίκεντρο της διακυβέρνησης. Κανένα σημαντικό πρόβλημα της σύγχρονης κοινωνίας δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί σε ένα μόνο επίπεδο και από ένα θεσμικό όργανο. Ωστόσο, η εθνική διάσταση της ΕΣΑΟΚ έχει ανάγκη την παρουσία του Κράτους ως ρυθμιστή και ως συντονιστή.

Η οργάνωση της διακυβέρνησης για την εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ προσεγγίζεται εδώ ως μια «συντονισμένη δράση της Κυπριακής Δημοκρατίας και των τοπικών αρχών και δρώντων στο πλαίσιο των στρατηγικών και των πολιτικών της Ε.Ε.. Η μορφή και η δράση της διακυβέρνησης θα πρέπει να βασίζονται στις αρχές της επικουρικότητας, της αναλογικότητας και της εταιρικής

σχέσης αντικατοπτρίζοντας μια λειτουργική και θεσμοθετημένη προσέγγιση για την ανάπτυξη και την εφαρμογή των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης".

Το πλαίσιο και η αναγκαιότητα της διακυβέρνησης

Οι στρατηγικές της Ε.Ε. τείνουν να περιορισθούν στη διατύπωση γενικών αρχών και στοχεύσεων, μεταφέροντας την στοχοθέτηση και τον σχεδιασμό της ανάπτυξης στα κράτη μέλη αλλά και στις εδαφικές περιοχές τους με την ενεργό συμμετοχή των δρώντων τους. Το περιεχόμενο των δημοσιοποιημένων ήδη κειμένων για την νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027, φαίνεται να ενισχύει ακόμη περισσότερο αυτόν τον προσανατολισμό της Ε.Ε.. Σ' αυτό το πλαίσιο σχεδιασμού και εφαρμογής αναπτυξιακών στρατηγικών, η Ε.Ε., καλεί τις εδαφικές περιοχές της να αποκτήσουν την ικανότητα να αποτελέσουν συνομιλητές του κράτους. Η ικανότητα αυτή περνά μέσα από τη δημιουργία αποτελεσματικών δομών συντονισμού των αναπτυξιακών τους πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων. Αυτές οι δομές, συντονισμού και όχι διοίκησης, ενταγμένες στο υπό διαμόρφωση νέο πλέγμα σχέσεων με το κράτος, ενισχύουν τη θέση των ορεινών περιοχών στο σχεδιασμό, εφαρμογή και διαχείριση στρατηγικών ενδογενούς ανάπτυξης αλλά και τομεακών και διατομεακών πολιτικών. Για το Κράτος, ο στόχος της ενίσχυσης αυτών των δομών σε υποκείμενες κλίμακες, συμβάλλει στη συγκρότηση της δημόσιας εδαφικής δράσης και εντάσσεται στη γενικότερη προσπάθεια προσαρμογής του στις δυναμικές της παγκοσμιοποίησης, στην αντιμετώπιση του διεθνούς ανταγωνισμού και στην αποτελεσματικότητα των ευρωπαϊκών και εθνικών πολιτικών.

Στο πλαίσιο αυτό, η αναζήτηση της κατάλληλης μορφής διακυβέρνησης για την εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ λαμβάνει υπόψη τρία επίπεδα διαμόρφωσης πολιτικών και λήψης αποφάσεων:

1. Της Ε.Ε. στην οποία η διακυβέρνηση συνδέεται με τον τρόπο λειτουργίας της, τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των πολιτικών της (Λευκή Βίβλος, 2001). Η ενίσχυση της Εδαφικής Πολιτικής της Ε.Ε., την έχει φέρει πλησιέστερα στις κοινότητες, υπεύθυνες πλέον για την εφαρμογή των πολιτικών της (γεωργία, χρηματοδότηση περιβαλλοντικά πρότυπα).
2. Της Κύπρου η οποία ως Κράτος-Μέλος επιδιώκει να διατηρήσει τη συνοχή της δημόσιας δράσης (δημόσια προβλήματα, λύσεις, υλοποίηση) μέσω μιας όχι πλέον κεντρικά και εκ των άνω προτεινόμενης (ή επιβαλλόμενης) πολιτικής αλλά αποκεντρωμένης συνεργασίας (συντονισμός πολλών επιπέδων και εταίρων) στην οποία παραμένει ρυθμιστής.
3. Του Τροόδους ως εδαφική περιοχή η οποία προκύπτει από την θέληση των δρώντων της να διαμορφώσουν ένα ολοκληρωμένο σχέδιο ανάπτυξης, βασισμένο στην αξιοποίηση των πόρων της και στην ενεργοποίηση πολλαπλών εταίρων οι οποίοι πρέπει να συνεργασθούν και να συντονισθούν.

Η εθνική διάσταση της ΕΣΑΟΚ επιβάλλει την εγκαθίδρυση μιας πολυεπίπεδης διακυβέρνησης η οποία να εντάσσει και να συντονίζει όλα τα εμπλεκόμενα μέρη: Κυβέρνηση, Κυβερνητικές Υπηρεσίες και περιοχή Τροόδους. Η όλη διαδικασία εφαρμογής μιας αποκεντρωμένης εθνικής εδαφικής στρατηγικής, αποτελεί στην πραγματικότητα, μια πρώτη πιλοτική προσπάθεια για την οποία το κράτος θα πρέπει να συνδυάσει τον ρυθμιστικό και συντονιστικό του ρόλο. Η μορφή διακυβέρνησης η οποία προτείνεται θα πρέπει να καλύπτει τόσο τον οριζόντιο συντονισμό της Δημόσιας Διοίκησης και των άμεσα εμπλεκόμενων Κυβερνητικών υπηρεσιών (Τμήματα και τεχνικές επιτροπές Υπουργείων), όσο και την συνεργασία με τους εκπροσώπους της περιοχής του Τροόδους (ΑΤΑ, τοπικοί φορείς κτλ.). Το κράτος προβλέπεται να έχει σημαντική και ουσιαστική συμμετοχή στην εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ μέσω των στρατηγικών παρεμβάσεων και της συμβολής του στις ολοκληρωμένες (τομεακές) παρεμβάσεις.

Οστόσο, στο πλαίσιο αυτής της μορφής και εύρους διακυβέρνησης, η επιτυχής εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ εξαρτάται κυρίως, από την οργανωσιακή ικανότητα του Τροόδους να συμμετέχει ενεργά στο συντονισμό της. Αυτό ισχύει γιατί **η δράση για την εδαφική ανάπτυξη χωρίς να ανήκει στην**

αποκλειστική αρμοδιότητα της δημόσιας αρχής, προκύπτει από μια διαδικασία συντονισμού μεταξύ πολυάριθμων εμπλεκόμενων φορέων και σε διάφορα επίπεδα. Σε κάθε περίπτωση, το κράτος παραμένει σημαντικός συνομιλητής και ρυθμιστής.

Το ζήτημα που τίθεται προς το παρόν, αφορά την έλλειψη μιας εσωτερικής μορφής συντονισμού των φορέων της περιοχής του Τροόδους και συνεπώς, την αδυναμία ενιαίας θεσμικής εκπροσώπησης στην υπερκείμενη δομή διακυβέρνησης. Η δημιουργία μιας δομής διακυβέρνησης στην κλίμακα του Τροόδους (εσωτερική διακυβέρνηση) λαμβάνει υπόψη ότι:

- Το Τρόδος και οι ιστορικές του περιοχές δεν αποτελούν ενιαία διοικητική οντότητα
- Τα συμπλέγματα υπηρεσιών των κοινοτήτων μόλις αρχίζουν να διαμορφώνονται
- Η απουσία ενδιάμεσου αυτοδιοικητικού σώματος μεταξύ κοινοτήτων και επαρχιακής διοίκησης δεν έχει επιτρέψει την ανάδειξη και εμπέδωση από την τοπική κοινωνία της βέλτιστης κλίμακας χωροταξικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού,
- Το έλλειμμα στην εκπροσώπηση των κοινωνικο-επαγγελματικών ομάδων του Τροόδους δεν έχει επιτρέψει έναν οργανωμένο και αποτελεσματικό διάλογο της περιοχής με το κράτος για μια ολοκληρωμένη ορεινή πολιτική ενώ παράλληλα εξασθενεί τον παρεμβατικό ρόλο της Αναπτυξιακής Εταιρείας Τροόδους,
- η διεθνής και η κυπριακή εμπειρία σχετική με τον συντονισμό των φορέων της υπαίθρου οι οποίοι συμμετέχουν σε αναπτυξιακές διαδικασίες, φανερώνει έλλειψη εμπειρίας σε διαδικασίες συνεργασίας, διαβουλεύσεων και λήψης αποφάσεων αλλά και στην επεξεργασία πληροφοριών από τους ίδιους τους τοπικούς δρώντες

Οστόσο, παρά την ύπαρξη αυτού του δυσλειτουργικού πλαισίου όσον αφορά την οργάνωση της διακυβέρνησης στην κλίμακα του Τροόδους, η εφικτότητα της δημιουργίας μιας αποτελεσματικής συντονιστικής δομής (διακυβέρνηση) στην περιοχή στηρίζεται στους εξής πυλώνες:

- α) η Κυπριακή Κυβέρνηση έχει εισέλθει σε μια διαδικασία αναζήτησης βέλτιστων μορφών αποκεντρωμένης συνεργασίας (Επαρχιακή Διοίκηση, Συμπλεγματοποιήσεις Υπηρεσιών, κτλ.)
- β) η ύπαρξη και λειτουργία εδώ και μια δεκαετία αναπτυξιακών εταιρειών με αξιόλογη συσσωρευμένη εμπειρία στην εφαρμογή σχεδίων δράσης,
- γ) η εμπειρία της εφαρμογής του προγράμματος LEADER στην περιοχή και η παρουσία Αναπτυξιακών Εταιρειών
- δ) η δυναμική της ίδιας της ΕΣΑΟΚ (στόχοι, δομές και παρεμβάσεις της ΕΣΑΟΚ).

Η Δομή διακυβέρνησης Τροόδους η οποία θα προκύψει πρέπει να αναγνωρίζεται από τους δρώντες του και να εξασφαλίζει την αντιπροσωπευτικότητά της συμπεριλαμβάνοντας την ένταξη εκπροσώπων της ΑΤΑ, οικονομικών δρώντων, συλλογικών φορέων, επιστημόνων,...).

A.1 Η πολυεπίπεδη διακυβέρνηση για το Τρόδος

Η πολυεπίπεδη διακυβέρνηση ορίζεται εδώ με βάση τον διακριτό ρόλο και τις αρμοδιότητες της κυβέρνησης, της δημόσιας Διοίκησης, και των φορέων της περιοχής του Τροόδους ως προς την εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ. Η λειτουργικότητα μιας τέτοιας δομής απαιτεί τον συντονισμό α) της κεντρικής διοίκησης ενόψει της ανάγκης εναρμόνισης των δημόσιων πολιτικών στο ορεινό τμήμα της Κύπρου και β) της πολυεταρικής συνεργασίας στο Τρόδος. Η νέα πολιτική της Ε.Ε. για την προγραμματική περίοδο 2021-2027 φαίνεται ότι θα ενισχύσει τέτοιου είδους πολυεπίπεδης συνεργασίας.

A.1.1 Κυβέρνηση και Κεντρική Διοίκηση: δημιουργία οριζόντιας δομής συντονισμού των δημόσιων πολιτικών στο πλαίσιο της ΕΣΑΟΚ

Ο στόχος του οριζόντιου συντονισμού της Δημόσιας Διοίκησης για την εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ λαμβάνει υπόψη ότι:

- η Ε.Ε. και οι πολιτικές της ωθούν προς πιο αποκεντρωμένες δομές και συμμετοχή των τοπικών φορέων στον σχεδιασμό της εδαφικής ανάπτυξης και στη διαχείριση φυσικών πόρων (βλέπε Οδηγίες της Ε.Ε. για νερό, Natura, σχεδιασμό προγράμματος Leader, κτλ.),
- η ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. ως μια περιφέρεια προγραμματισμού δεν ευνοεί τον σχεδιασμό ειδικών πολιτικών για ιδιαίτερες περιοχές όπως οι ορεινές περιοχές,
- η Κυβέρνηση προωθεί διοικητική μεταρρύθμιση με στόχο την αρμονικότερη συνεργασία με τις νέες εδαφικές ενότητες που θα προκύψουν,
- η τάση ενίσχυσης των οριζόντιων και διατομεακών πολιτικών (ιδίως για το περιβάλλον και την τοπική οικονομία) αυξάνει τις απαιτήσεις συντονισμού των κυβερνητικών υπηρεσιών.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου, η Κυβέρνηση θα πρέπει να παρέμβει σε τρία επίπεδα:

1° να προετοιμάσει την εναρμόνιση της δημόσιας διοίκησης με τις ανάγκες εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ. Η εναρμόνιση αυτή η οποία αφορά τα εμπλεκόμενα Υπουργεία, θα στηριχθεί στη δημιουργία ενός Μηχανισμού Οριζόντιου Συντονισμού των τομεακών και διατομεακών πολιτικών των κυβερνητικών υπηρεσιών για την Περιοχή Τρόδους με βάση τις δράσεις που προτείνει η ΕΣΑΟΚ.

2° να μεταβιβάσει αρμοδιότητες προς τα κάτω για τη συνδιαχείριση πόρων εθνικής σημασίας οι οποίοι έχουν ταυτόχρονα, μια κοινωνική και οικονομική διάσταση για τον τοπικό πληθυσμό όπως το νερό και το περιβάλλον. Η μεταβίβαση αυτή θα γίνει σύμφωνα με τις σχετικές οδηγίες της Ε.Ε. και στρατηγικές της Κυπριακής Δημοκρατίας η οποία θα διατηρεί τον πλήρη έλεγχο επί των πόρων αυτών.

3° να αναγνωρίσει το Τρόδος μέσω της μορφής διακυβέρνησης την οποία αυτό θα διαμορφώσει, ως συνομιλητή του Κράτους αλλά και τον ρόλο της ANET ως το επιχειρησιακό όργανο εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ στο Τρόδος.

Παρεμβάσεις

Οι παρεμβάσεις αυτές οργανώνονται επιχειρησιακά ως εξής:

Υπομέτρο ΣΠ6.1 : Σύσταση Δομών με αρμοδιότητα το συντονισμό και την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Πολιτικής Ανάπτυξης για την Ορεινή Κύπρο και την εκπόνηση και εφαρμογή της Εθνικής Στρατηγικής Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων

Δράση ΣΠ6.1.1 : Σύσταση Επιτροπής Υπουργών με αρμοδιότητα το συντονισμό και την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Πολιτικής Ανάπτυξης για την Ορεινή Κύπρο (Καθορισμός της με απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου 84.854 / 24.4.2018)

Σύσταση Επιτροπής, με αρμοδιότητα το συντονισμό και την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Πολιτικής Ανάπτυξης για την Ορεινή Κύπρο αποτελούμενης από τους:

- Υπουργός Εσωτερικών (ως Πρόεδρος)

- Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος
- Υπουργός Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού,
- Υπουργός Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων,
- Υπουργός Οικονομικών,
- Υφυπουργός παρά τω Προέδρω
- Επίτροπος Ανάπτυξης Ορεινών Περιοχών (παρακάθεται ως παρατηρητής)

Η Επιτροπή συστάθηκε με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου 84.854/24.4.2018. Γίνεται εισήγηση να ενταχθούν στην Επιτροπή ο Υπουργός Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού & Νεολαίας και ο Υφυπουργός Τουρισμού.

Δράση ΣΠ6.1.2: Μετεξέλιξη και διεύρυνση της Καθοδηγητικής Επιτροπής (Steering Committee) για σύσταση Επιτροπής Παρακολούθησης

Η Καθοδηγητική Επιτροπή (Steering Committee) καθορίστηκε με απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου (84.854/24.4.2018). Αποτελείται από τους Γενικούς Διευθυντές των Υπουργείων Εσωτερικών, Οικονομικών, Μεταφορών - Επικοινωνιών & Έργων, Ενέργειας- Εμπορίου & Βιομηχανίας, Γεωργίας - Αγροτικής Ανάπτυξης & Περιβάλλοντος, ή εκπροσώπους τους και τον Επίτροπο Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων ως Συντονιστή.

- Επίτροπο για την Ανάπτυξη Ορεινών Περιοχών (ως Συντονιστής)
- Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών ή εκπρόσωπο του
- Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος ή εκπρόσωπό του
- Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού ή εκπρόσωπό του,
- Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων ή εκπρόσωπό του,
- Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Οικονομικών ή εκπρόσωπό του

Αρμοδιότητα της Επιτροπής είναι η στήριξη του έργου της Επιτροπής Υπουργών, τόσο στην εκπόνηση όσο και στην εφαρμογή της Εθνικής Στρατηγικής Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων Τρόδους, καθώς και ευρύτερα για την ανάπτυξη των ορεινών περιοχών. Γίνεται εισήγηση να ενταχθούν στην Επιτροπή οι Γενικοί Διευθυντές του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού & Νεολαίας και του Υφυπουργείου Τουρισμού.

Μετεξέλιξη της σε Επιτροπή Παρακολούθησης, διευρυμένο “πολιτικό” όργανο, αρμόδιο για την παρακολούθηση της στρατηγικής και των προτεραιοτήτων της με οδηγό τις στρατηγικές και ολοκληρωμένες παρεμβάσεις της ΕΣΑΟΚ. Είναι απαραίτητο να συμμετέχουν κοινωνικοί και οικονομικοί εταίροι με εποπτικές και στρατηγικές αρμοδιότητες σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο (εκπρόσωποι Περιφερειακού Συμβουλίου Ορεινών Κοινοτήτων, ΑνΕΤ, ΑνΕΛεμ, Ομάδες Παραγωγών, Ίδρυμα Πολιτισμού).

Με Υπουργική απόφαση (ή απόφαση του Επιτρόπου) δημιουργείται η Επιτροπή Παρακολούθησης της εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ με τη συμμετοχή εκπροσώπων από:

- ❖ τους τοπικούς φορείς οι οποίοι συμμετέχουν στην **Ειδική Επιτροπή Διακυβέρνησης περιοχής Τρόδους** (ζητείται να ορίσει τους εκπροσώπους της μεταξύ των μελών της : τοπική αυτοδιοίκηση, παραγωγικές ομάδες, κοινωνικό τομέα),
- ❖ τις κυβερνητικές υπηρεσίες οι οποίες δραστηριοποιούνται στο Τρόδος (Γεωργικό Γραφείο Τρόδους, Επαρχιακό Γραφείο Τουρισμού, κτλ.)
- ❖ τα μέλη της καθοδηγητικής επιτροπής, καθώς και
- ❖ εκπροσώπους άλλων κυβερνητικών υπηρεσιών των Υπουργείων (ΕΠΣΑ, ΠΑΑ, ΕΣΠΑ, κτλ.), διαχειριστικών αρχών, κτλ.)

Ο Επίτροπος, προεδρεύει της Επιτροπής Παρακολούθησης ως εκπρόσωπος της Κυβέρνησης και συντονιστής της αναπτυξιακής παρέμβασης μέσω της ΕΣΑΟΚ στο Τρόοδο. Η Επιτροπή συνεδριάζει τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο, με πρόσκληση του Επιτρόπου.

Η Επιτροπή παρακολούθησης θα είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή και επικαιροποίηση της ΕΣΑΟΚ, καθώς και για το σχεδιασμό, την υλοποίηση και τις τροποποιήσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου ανάλογα με τους διαθέσιμους πόρους. Στην περίπτωση αξιοποίησης διαφόρων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΑΑ, ΟΕΕ, ΕΣΠΑ, ...) τα οποία θα προκύψουν στη συνέχεια, η Επιτροπή ή τμήμα της θα μπορεί να αναλάβει μαζί με την κατά περίπτωση **Διαχειριστική Αρχή** τη καλύτερη ενσωμάτωση των προγραμμάτων στους στόχους της ΕΣΑΟΚ.

Η ΕΣΑΟΚ θα πρέπει να επικαιροποιείται σε τακτά χρονικά διαστήματα, π.χ. ανά Ζετία, ακολουθώντας τον κύκλο των Προγραμματικών Περιόδων της ΕΕ και των αναθεωρήσεων των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ.

Η Επιτροπή Παρακολούθησης θα υποστηρίζεται τεχνικά από τα σώματα τα οποία θα συγκροτήσουν με απόφαση του Επιτρόπου, την Ομάδα Τεχνικής Υποστήριξης, όπως αναλύεται στο υπομέτρο 6.2 της παρούσας Στρατηγικής Παρέμβασης.

Δράση ΣΠ6.1.3. : Σύσταση Τεχνικών Επιτροπών σε επίπεδο Υπουργείων σύμφωνα με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου 84.854 / 24.4.2018

Οι Τεχνικές Επιτροπές σε επίπεδο Υπουργείων απαρτίζονται από υπηρεσιακά εξειδικευμένα στελέχη με τα οποία θα καθοριστούν τα Σχέδια Δράσης για την εφαρμογή και υλοποίηση της ΕΣΑΟΚ Τρόοδους σε πρώτο στάδιο και των λοιπών ορεινών κοινοτήτων της Κύπρου στη συνέχεια.

- * Γενική Τεχνική Επιτροπή Υπουργείου
 - Εσωτερικών
 - Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων
 - Παιδείας και Πολιτισμού
 - Εργασίας, Πρόνοιας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων
 - Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού
- * Ειδικές Τεχνικές Επιτροπές:
 - Τμημάτων Γεωργίας,
 - Τμήμα Περιβάλλοντος,
 - Τμήμα Αναπτύξεων Υδάτων,
 - Τμήματος Δασών
 - Τουρισμού
 - Δημοσίων Έργων
 - Πολεοδομίας και Οικήσεως
 - Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας

Δράση ΣΠ6.1.4. : Θεσμοθέτηση Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας με την Πράξη Αριθμός 745/2018, διόρισε τον κ. Γιαννάκη Παπαδούρη Επίτροπο Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων, από τις 19 Νοεμβρίου 2018. Οι όροι διορισμού αφορούν την ευθύνη εκπόνησης, παρακολούθησης και συντονισμού υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων.

Ο ρόλος του Επιτρόπου Ορεινών Περιοχών της Κυπριακής Δημοκρατίας:

Ο Επίτροπος Ορεινών Περιοχών συντονίζει και παρακολουθεί την εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ. Θα αποτελεί το σύνδεσμο ανάμεσα στο εταιρικό σχήμα Τρόοδους και στην Κυβέρνηση. Θα μεταβιβάζει προς τα κάτω (Τρόοδος) την κυβερνητική πολιτική αλλά και θα μεταφέρει προς τα

πάνω τα θέματα του Τροόδους για τη λύση των οποίων είναι αρμόδια τα κυβερνητικά όργανα (Τεχνικές Ομάδες Υπουργείων, Καθοδηγητική Επιτροπή, Επιτροπή Παρακολούθησης). Στο πλαίσιο αυτό, θα μπορεί επίσης να συμμετέχει χωρίς ψήφο στις συνεδριάσεις του συντονιστικού και καθοδηγητικού οργάνου της Ειδικής Επιτροπής Διακυβέρνησης της περιοχής Τροόδους καθώς και στα συμβούλια των άλλων εταίρων ύστερα από πρόσκλησή τους. Έτσι, με την έμμεση παρουσία του κράτους, θα διασφαλίζεται η σχετική ανεξαρτησία και σε μεγάλο βαθμό η αυτονομία της περιοχής για τον τρόπο της ανάπτυξής της, στο πλαίσιο πάντα της εθνικής πολιτικής της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Ο Επίτροπος προεδρεύει της Επιτροπής Παρακολούθησης της εφαρμογής και της πορείας της ΕΣΑΟΚ.

Υπομέτρο ΣΠ.6.2: Λειτουργία Οριζόντιου Κυβερνητικού Μηχανισμού Συντονισμού και Παρακολούθησης της Εφαρμογής Πολιτικής Ανάπτυξης για την Ορεινή Κύπρο

Δράση ΣΠ6.2.1: Γραφείο Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων

Οργάνωση Τμημάτων και Στελέχωση με κατάλληλο και επαρκές προσωπικό για την εκτέλεση των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στον Επίτροπο Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων με βάση την πράξη διορισμού του. Το οργανόγραμμα του Γραφείου είναι απαραίτητο να ταυτίζεται με τις Ολοκληρωμένες και Στρατηγικές Παρεμβάσεις της ΕΣΑΟΚ.

Κυβερνητικός Μηχανισμός εφαρμογής Πολιτικής για την Ορεινή Κύπρο

- Το Γραφείο Επιτρόπου να αποτελέσει τον οριζόντιο κυβερνητικό μηχανισμό συντονισμού των προωθούμενων δράσεων, έργων και πολιτικών για ανάπτυξη των Ορεινών Κοινοτήτων της Κύπρου.
- Συντονισμός όλων των δράσεων και ενεργειών για την υλοποίηση των αποφάσεων της Υπουργικής Επιτροπής, της Καθοδηγητικής Επιτροπής και των Τεχνικών Επιτροπών για τον συντονισμό και εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Πολιτικής για την Ορεινή Κύπρο.

Στήριξη τοπικού ενδογενούς δυναμικού

- Συντονισμός, ενημέρωση και υποστήριξη των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης προς την κατεύθυνση της εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ, σε συνεργασία με τις Επαρχιακές Διοικήσεις και την Ένωση Κοινοτήτων Κύπρου
- Υποστήριξη του ρόλου της Αναπτυξιακής Εταιρείας Τροόδους, ως ο κεντρικός φορέας που αντιπροσωπεύει κοινότητες, οργανωμένα σύνολα και επιχειρηματίες της περιοχής, αλλά και των λοιπών Αναπτυξιακών Εταιρειών, με σκοπό την αποτελεσματική εφαρμογή των Σχεδίων Δράσης όπως αυτά υποδεικνύει η ΕΣΑΟΚ.

Το έργο του Επιτρόπου θα συνεπικουρεί ο υπηρεσιακός μηχανισμός (Γραφείο Επιτρόπου) ο οποίος τίθεται στη διάθεσή του (Στελέχη του Γραφείου και Τεχνικές Επιτροπές Υπουργείων). Ο συντονιστικός ρόλος του Επιτρόπου οργανώνεται σε:

- ⇒ κυβερνητικό επίπεδο με βάση την Καθοδηγητική Επιτροπή της οποίας προΐσταται ο Επίτροπος Ορεινών Κοινοτήτων. Μεταφέρει τα μείζονος σημασίας ζητήματα που αφορούν την εφαρμογή και κυρίως την επικαιροποίηση της ΕΣΑΟΚ και προετοιμάζει τις διυπουργικές συναντήσεις με την τεχνική υποστήριξη του Γραφείου και Τεχνικών Επιτροπών των Υπουργείων,
- ⇒ τοπικό επίπεδο μέσω της σύνδεσης του Γραφείου του Επιτρόπου με την Αναπτυξιακή Εταιρεία Τροόδους, την Ειδική Επιτροπή Διακυβέρνησης Τροόδους και τις διάφορες κυβερνητικές υπηρεσίες που έχουν έδρα το Τρόδος (ΕΤΑΤ, Τμήμα Γεωργίας, οργανισμοί),

Στις αρμοδιότητες και στο έργο του Επιτρόπου προστίθενται οι αναθέσεις σε μελετητές, προκηρύξεις και αξιολόγηση προσφορών, μηχανισμός ωρίμανσης και υλοποίησης δημόσιων έργων –υποδομών (έργα κάτω των 500.000€).

Οργανόγραμμα και Στελέχωση του Γραφείου Επιτρόπου

Το οργανόγραμμα του Γραφείου θα πρέπει να περιλαμβάνει τμήματα και υπηρεσίες που να συνάδουν με βασικές θεματικές της ΕΣΑΟΚ για την ωρίμανση σχεδίων δράσεων, το συντονισμό των διατομεακών και οριζόντιων πολιτικών (πολιτική υποδοχής, επιχειρηματικότητα, νέα ορεινή οικονομία, αγρο-οικολογία, υποδομές). Το οργανόγραμμα του Γραφείου είναι απαραίτητο να ταυτίζεται με τις Ολοκληρωμένες και Στρατηγικές Παρεμβάσεις της ΕΣΑΟΚ και με τον συντονιστικό ρόλο του στο εσωτερικό της δομής διακυβέρνησης. Η στελέχωση του Γραφείου θα γίνει με κατάλληλο και επαρκές προσωπικό για την εκτέλεση των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στον Επίτροπο Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων με βάση την πράξη διορισμού του.

Τα τμήματα του Γραφείου Επιτρόπου θα είναι τα ακόλουθα:

A. Τμήμα Ορεινής Οικονομίας

- **A1 Διοίκηση Γραφείου Επιτρόπου**
 - Προϊστάμενος Διοίκησης Γραφείου Επιτρόπου
 - Γραμματεία Υποστήριξης και Οικονομική Διαχείριση
 - Προβολή και προώθηση Αναπτυξιακής Πολιτικής Ορεινών Κοινοτήτων
- **A2 Μονάδα στήριξης και παρακολούθησης Πρωτογενή και Δευτερογενή Τομέα**
 - Ο.Π.1. Καινοτομική προσέγγιση της γεωργίας και κτηνοτροφίας
 - Ο.Π.2. Μεταποίηση στη νέα ορεινή οικονομία
- **A3 Μονάδα εφαρμογής, στήριξης και παρακολούθησης τομέων Τουρισμού – Αθλητισμού και Πολιτισμού**
 - ❖ **A3.1. Τομέας Τουρισμού**
 - Ο.Π.3. Νέο πρότυπο ορεινού τουριστικού προϊόντος Τροόδους (Σε συνεργασία με ΕΤΑΤ και ΑνΕΤ)
 - ❖ **A3.2. Τομέας Πολιτισμού και Δημιουργίας**
 - Ο.Π.8. Πολιτισμός: Σχέδιο Αξίες Τροόδους
 - Παρακολούθηση και συνεργασία Ίδρυμα Πολιτισμού Ορεινών Κοινοτήτων
 - ❖ **A3.3. Μηχανισμός Ευρωστίας, Αθλητικής Απόδοσης, Έρευνας και Αποκατάστασης**
 - Ο.Π.13. Σχέδιο “ΑΤΛΑΣ”
- **A4 Μηχανισμός Υποστήριξης και Συντονισμού της Ορεινής Επιχειρηματικότητας**
 - Ο.Π.4. Επιχειρηματικότητα και δια Βίου Μάθηση

B. Τμήμα Φυσικού Περιβάλλοντος, Υδάτινων Πόρων και Ενέργειας

- **B1. Μονάδα συντονισμού και παρακολούθησης των παρεμβάσεων στο Φυσικό Περιβάλλον την Ενέργεια στους Υδάτινους Πόρους και στα Στερεά και Υγρά Απόβλητα**
 - ❖ **Τομέας Γενικού Συντονισμού Μελετών και Μεταρρυθμίσεων/ Παρακολούθηση των Παρεμβάσεων στο Φυσικό Περιβάλλον και στους Υδάτινους Πόρους**
 - Ο.Π.6. Φυσικό Περιβάλλον
 - Ο.Π.7. Υδάτινοι Πόροι
 - ❖ **Τομέας Ενέργειας**
 - Ο.Π.12. Ενέργεια: «Ενεργειακή Στρατηγική –Τρόδος 2030 (με την υποστήριξη του Ενεργειακού Γραφείου Κυπρίων Πολιτών)
 - ❖ **Τομέας παρακολούθησης εφαρμογής Σχεδίων Διαχείρισης Στερεών και Υγρών Αποβλήτων**
 - Ο.Π.11. Διαχείριση Στερεών και Υγρών Αποβλήτων (λυμάτων)
(Στρατηγικές Παρεμβάσεις)

Γ. Τμήμα Εκπαίδευσης, Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας

- **Γ1 Μονάδα Εκπαιδευτικής Ορεινής Πολιτικής**
Ο.Π.5. Εκπαίδευση
- **Γ2 Μονάδα Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας**
Ο.Π.9. Υγεία

Δ. Τμήμα Στρατηγικής Ανάπτυξης

- **Δ1** Παρακολούθηση και Συντονισμός της εκπόνησης και υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων
Α Φάση - Κεντρική Οροσειρά/ Κοινότητες Λευκωσίας και Λεμεσού, Β Φάση – Ορεινές Κοινότητες Λάρνακας και λοιπές Λεμεσού και Γ Φάση – Ορεινές Κοινότητες Πάφου
- **Δ2** Μηχανισμός Παρακολούθησης Ανάπτυξης Πάρκου Δραστηριοτήτων και Αναψυχής “Δασόεσσα”
Ολοκληρωμένη Παρέμβαση 8. Πολιτισμός Σχέδιο «Αξίες Τροόδους» – Δράση 8.5

Ε. Τεχνική Υπηρεσία

- Ο.Π.10. Υποδομές Συνδεσιμότητας και προσβασιμότητας: οδικό δίκτυο και επικοινωνίες
- Ωρίμανση όλων των προτεινόμενων έργων υποδομής (εκτός οδικών έργων)
- Στρατηγική Παρέμβαση 2.1. Εκπόνηση και έγκριση Δήλωσης Πολιτικής Ορεινών Κοινοτήτων

Η σημαντικότερη συνεισφορά του γραφείου του Επιτρόπου είναι η ενεργοποίηση και η εφαρμογή των Σχεδίων Δράσης τα οποία διαμόρφωσε και πρότεινε η ΕΣΑΟΚ στον τομέα των Στρατηγικών Παρεμβάσεων και των Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων. Ο Επίτροπος προσκαλεί με βάση τον προγραμματισμό του κάθε Σχεδίου Δράσης τους εμπλεκόμενους φορείς προκειμένου να καθοριστούν οι ρόλοι, τα καθήκοντα του καθενός και το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής του.

Δράση ΣΠ6.2.2 : Συμβούλιο Προσωπικότητας Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων

Προσωπικότητες με καταγωγή από την περιοχή του Τροόδους έχουν εκφράσει τη στήριξή τους στην προσπάθεια της Κυβέρνησης, μέσω του Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων, για διαμόρφωση και εφαρμογή Ολοκληρωμένης Πολιτικής Ανάπτυξης για την Ορεινή Κύπρο. Η συγκρότηση του Συμβουλίου αποσκοπεί στην οργάνωση παρεμβάσεων στήριξης της εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ από τις συγκεκριμένες προσωπικότητες

Δράση ΣΠ6.2.3: Δίκτυο Επιτρόπων για το Τρόδος (Επίτροπος Προεδρίας για Ανθρωπιστικά θέματα και θέματα Αποδήμων, Επίτροπος Περιβάλλοντος και Επίτροπος Εθελοντισμού και μη Κυβερνητικών Οργανώσεων)

Συγκρότηση Δικτύου Επιτρόπων για συντονισμό τους ως προς την υποστήριξη της εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ

Δράση ΣΠ6.2.4 : Επιστημονικό Συμβούλιο για τη λειτουργία Δικτύου υποστήριξης της ΕΣΑΟΚ

Τα Πανεπιστήμια που συμμετείχαν στην εκπόνηση της ΕΣΑΟΚ θα αποτελούν τη βασική ομάδα αξιολόγησης των δράσεων της ΕΣΑΟΚ σε συνεργασία με άλλα Πανεπιστήμια της Κύπρου και του εξωτερικού. Ταυτόχρονα τα Πανεπιστήμια αυτά θα συγκροτήσουν ένα Επιστημονικό Δίκτυο Υποστήριξης της ΕΣΑΟΚ.

Δράση ΣΠ6.2.5 : Καθιέρωση της διοργάνωσης και της συμμετοχής σε Τοπικά, Ευρωπαϊκά και Διεθνή Συνέδρια και εκδηλώσεις

Η διοργάνωση και συμμετοχή σε Συνέδρια τοπικά, ευρωπαϊκά και διεθνή και εκδηλώσεις για το βουνό επιτρέπει στην Κυπριακή Δημοκρατία να παρουσιάσει την ορεινή πολιτική της και την εθνική στρατηγική ανάπτυξης των ορεινών κοινοτήτων της. Παράλληλα συμβάλλει στην μεταφορά στην Κύπρο αλλά και ειδικότερα σε τοπικούς φορείς και τοπική κοινωνία εμπειριών και συσσωρευμένης γνώσης από άλλες χώρες με μακρά παράδοση στο σχεδιασμό και στην εφαρμογή εθνικών ορεινών πολιτικών. Τέλος, η συμμετοχή σε συνέδρια και εκδηλώσεις γενικού χαρακτήρα για τα βουνά αλλά και θεματικού χαρακτήρα, συμβάλλει στην ανάπτυξη συνεργασιών.

Υπομέτρο ΣΠ.6.3: Ενίσχυση, αναβάθμιση και δημιουργία νέων Κυβερνητικών Δομών για την υποστήριξη των παρεμβάσεων της ΕΣΑΟΚ

Δράση ΣΠ6.3.1: Ενίσχυση του κυβερνητικού μηχανισμού υποστήριξης της γεωργίας του Τρόδους, μέσω της αναβάθμισης του Γεωργικού Γραφείου Πιτσιλιάς σε Γεωργικό Γραφείο Τρόδους

Αναλύεται στην Ολοκληρωμένη Παρέμβαση 1 "Καινοτομική προσέγγιση της Γεωργία και της Κτηνοτροφίας της περιοχής Τρόδους" Δράση 1.2.1

Δράση ΣΠ6.3.2: Ενίσχυση του Επαρχιακού Γραφείου Τουρισμού στις Πλάτρες (Κέντρο Πληροφόρησης) με τη λειτουργία Γραφείου Επιθεωρητών

Αναλύεται στην Ολοκληρωμένη Παρέμβαση 3 "Νέο Πρότυπο Ορεινού Τουριστικού Προϊόντος Τρόδους" Δράση 3.3.1

Δράση ΣΠ6.3.3: Αναβάθμιση του ρόλου και ενίσχυση της λειτουργίας της Εταιρείας Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής Τρόδους (ΕΤΑΤ)

Αναλύεται στην Ολοκληρωμένη Παρέμβαση 3 "Νέο Πρότυπο Ορεινού Τουριστικού Προϊόντος Τρόδους" Δράση 3.3.2

Δράση ΣΠ6.3.4: Σύσταση Ιδρύματος Πολιτισμού Ορεινών Κοινοτήτων Τρόδους

Αναλύεται στην Ολοκληρωμένη Παρέμβαση 8 "Πολιτισμός: Σχέδιο Αξίες Τρόδους" Δράση 8.1.1

A.1.2 Περιοχή Τρόδους: το τοπικό Σχήμα/Σύστημα Διακυβέρνησης

A.1.2.1 Προς μια εταιρική σχέση μεταξύ των δρώντων στο Τρόδος

Ακολουθεί, αναλυτικά, η παρουσίαση της πρότασης της δομής διακυβέρνησης στην κλίμακα της περιοχής Τρόδους. Το εγχείρημα της εφαρμογής του στρατηγικού σχεδίου για το Τρόδος και των συναφών μελετών που το συνοδεύουν (τομεακές μελέτες, χωροταξικό, κτλ.) προϋποθέτει την ύπαρξη του κατάλληλου σχήματος διακυβέρνησης σ' αυτή τη κλίμακα.

Όπως προαναφέρθηκε, η σημασία της τοπικής «εδαφικής» διακυβέρνησης είναι διττή: από τη μια, πρέπει να εκφράσει τη βούληση και την κινητοποίηση των τοπικών δρώντων για την οικοδόμηση της αναπτυξιακής οντότητας Τρόδους, από την άλλη, να συμβάλλει ώστε αυτοί οι δρώντες να συμμετάσχουν ενεργά στην εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ στην περιοχή τους σε συνεργασία με τη Δημόσια Διοίκηση (Υπομέτρα ΣΠ6.1. ΣΠ6.2 και ΣΠ6.3).

Με βάση τα αποτελέσματα της μέχρι τώρα διάγνωσης και των συμπερασμάτων των πραγματοποιηθέντων συνεδρίων στη Κύπρο (Ιούνιος-Ιούλιος 2018 και Φεβρουάριος 2019), κρίθηκε σκόπιμο να καθοριστούν η φύση και οι ρόλοι βασικών οντοτήτων- παραγόντων που θα δρουν σε επίπεδο Τροόδους και θα αποτελούν στην πραγματικότητα τους εταίρους που θα συνεργαστούν για την ανάπτυξη του Βουνού (ένα είδος consortium). Οι οντότητες αυτές (σε μορφή Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου ή Ιδιωτικού Δικαίου δημοσίου ενδιαφέροντος) αναφέρονται σε βασικούς τομείς που αποτελούν εθνικές προκλήσεις για την Κυβέρνηση και την Κεντρική Διοίκηση όπως το νερό, το περιβάλλον, ο τουρισμός, η αυτοδιοίκηση και η τοπική ανάπτυξη.

Στο εταιρικό αυτό σχήμα οι εταίροι αντιστοιχούν είτε σε υφιστάμενους τοπικούς (αυτοδιοικητικούς ή άλλους) φορείς και οργανώσεις είτε σε νέες δομές οι οποίες έχουν μικτή σύνθεση από εκπροσώπους τοπικών και κρατικών φορέων όπως περιεγράφηκε στις αντίστοιχες Στρατηγικές Παρεμβάσεις πιο πάνω.

Οι υφιστάμενοι εταίροι είναι οι αναπτυξιακές εταιρίες ΑνΕΤ και ΑνΕΛεμ. Οι νέες προτεινόμενες δομές για μεν την Αυτοδιοίκηση είναι: (α) το Περιφερειακό Σύμπλεγμα Υπηρεσιών Κοινοτήτων Τροόδους (με αρμοδιότητες συγκεκριμένες ή ως απλό όργανο εκπροσώπησης προς τα έξω της περιοχής Τροόδους) και (β) τα Τοπικά Συμπλέγματα Υπηρεσιών, για δε τους φυσικούς πόρους: (γ) ο Οργανισμός Διαχείρισης Περιβάλλοντος, και (δ) ο Οργανισμός Διαχείρισης Υδάτινων Πόρων.

Επίσης, μια άλλη ομάδα εταίρων η οποία θα πρέπει να συμμετάσχει στη δομή διακυβέρνησης αποτελούν οι εκπρόσωποι των παραγωγικών και κοινωνικών συλλογικοτήτων (γεωργοί, μεταποιητές, επιχειρηματίες τουρισμού, σύλλογοι πολιτιστικοί, αθλητικοί, περιβαλλοντικοί, σχολικές εφορείες, κτλ.). Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να καταβληθεί ιδιαίτερη προσπάθεια αυτοί οι εταίροι να οργανωθούν στην κλίμακα του Τροόδους.

❑ **Οι νέες δομές της Αυτοδιοίκησης: Η διοικητική – εδαφική αναδιάρθρωση στο Τρόοδο**

Η δημιουργία νέων αυτοδιοικητικών δομών έρχεται να καλύψει ένα σημαντικό κενό στο υφιστάμενο διοικητικό σύστημα. Όπως παρουσιάστηκε αναλυτικά στη Στρατηγική Παρέμβαση 5 «Συμπλέγματα της Αυτοδιοίκησης στο Τρόοδο», οι νέες δομές θα λειτουργήσουν ως νέα ενδιάμεσα σώματα μειώνοντας την απόσταση μεταξύ κοινότητας και Επαρχιακής Διοίκησης και δημιουργώντας ένα νέο χωρο-εδαφικό επίπεδο προγραμματισμού και σχεδιασμού.

Η συμμετοχή των νέων αυτοδιοικητικών δομών (Τοπικά συμπλέγματα και Περιφερειακό Σύμπλεγμα) στη μορφή διακυβέρνησης θεωρείται σκόπιμη και αναγκαία διότι αφενός πρέπει να εκφράσουν τις ιστορικές περιοχές που υποδιαιρείται το Τρόοδο και αφετέρου να συμβάλλουν στη βελτίωση της κάλυψης των λειτουργικών αναγκών (υπηρεσίες / εξυπηρετήσεις) της περιοχής.

Οι νέες αυτοδιοικητικές δομές θα διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο στη γενικότερη διαδικασία διαβούλευσης και θα αποτελέσουν ένα σημαντικό πυλώνα του όλου σχήματος διακυβέρνησης του Τροόδους. Το σχήμα αυτό θα ορίσει τις υποχρεώσεις του και τις επιδιώξεις του με βάση τους στόχους και τις δράσεις της ΕΣΑΟΚ, η οποία θα αποτελεί το πλαίσιο συνεργασίας για τη λειτουργία της Διακυβέρνησης του Τροόδους. Η συμμετοχή των νέων αυτοδιοικητικών δομών στη λήψη αποφάσεων για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της περιοχής θα έχει και ουσιαστική και συμβολική σημασία.

❑ **Οι νέες δομές για το περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους του Τροόδους**

Το προτεινόμενο νομικό καθεστώς των δύο Οργανισμών επιτρέπει την ενεργή συμμετοχή τους στην τοπική δομή Διακυβέρνησης, συμβάλλοντας στην αποτελεσματικότερη συνεργασία μεταξύ κεντρικής διοίκησης και τοπικών φορέων. Επίσης, οι δραστηριότητές τους (οικολογικής

και παραγωγικής σημασίας όπως νερό, βιοποικιλότητα, αγρο-οικολογική οργάνωση παραγωγικών συστημάτων, σύνδεση με την ποιότητα των προϊόντων), αφορούν άμεσα τους τοπικούς φορείς και δρώντες. Και στις δύο περιπτώσεις αποτελούν ένα ενδιαφέρον φόρουμ συνεργασίας και συνδιαχείρισης με τους τοπικούς φορείς για ζητήματα τοπικά για τα οποία οι δεσμεύσεις της ΚΔ και η σημασία τους ξεπερνούν τα όρια της περιοχής.

Αυτή η καινοτομική πρωτοβουλία συνδέεται με την αρχή της ορεινότητας μέσω του εθνικού συμβολαίου αλληλεγγύης μεταξύ Κυπριακής Δημοκρατίας και Τροόδους το οποίο προβλέπει την υποστήριξη της τοπικής κοινωνίας για την αειφορική διαχείριση των εθνικών φυσικών πόρων με τον όρο αυτοί να είναι προσβάσιμοι στους πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Το όφελος από τη συμμετοχή των δύο οργανισμών στη δομή διακυβέρνησης της περιοχής Τροόδους θα είναι αμοιβαίο γιατί:

- α) οι οργανισμοί αυτοί έχουν ανάγκη συναινετικών αποφάσεων μέσω διαβουλεύσεων με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων πλευρών της περιοχής, για την προώθηση των δράσεών τους (αγρο-οικολογική διαχείριση, οικολογικό νερό, περιβαλλοντική διαχείριση).
- β) οι δομές διακυβέρνησης για την εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, θα επωφεληθούν από τη λειτουργία αυτής της καινοτομικής και ευέλικτης μορφής συνεργασίας κυβερνητικών υπηρεσιών και τοπικών δρώντων (προώθηση διαχείρισης περιοχών Natura 2000 και Υψηλής Φυσικής Αξίας, ανάπτυξη περιβαλλοντικών υπηρεσιών, Label προϊόντων και υπηρεσιών).

□ Αναπτυξιακές Εταιρείες Περιοχής Τροόδους

Στην περιοχή του Τροόδους λειτουργούν και δραστηριοποιούνται δύο έμπειρες σήμερα, Αναπτυξιακές Εταιρείες: η ΑνΕΤ (Αναπτυξιακή Εταιρεία Τροόδους) και η ΑνΕΛεμ (Αναπτυξιακή Εταιρεία Λεμεσού). Επίσης, καταγράφεται η παρουσία της ΕΤΑΤ (Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής Τροόδους) η οποία δραστηριοποιείται στον τομέα του τουρισμού (βλ. Δράση 3.3.2).

Με βάση τους στόχους, την εταιρική τους σύνθεση, τις μέχρι σήμερα δράσεις τους και τους τομείς δραστηριότητας (σχεδιασμός και εφαρμογή δράσεων, ευαισθητοποίηση πληθυσμού, διαβουλεύσεις, ανταγωνιστικά ευρωπαϊκά προγράμματα, Πρόγραμμα Leader, κτλ.) οι τρεις αναπτυξιακές Εταιρείες μπορούν να:

- α) συμμετέχουν στο σχήμα Διακυβέρνησης του Τροόδους ως φορείς εκπροσώπησης των τοπικών φορέων και δρώντων²² και
- β) διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο στην υποστήριξη της εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ ως ο επιχειρησιακός βραχίονας της διακυβέρνησης.

Η επιχειρησιακή αυτή συνδρομή θα καλύπτει τους τομείς της ευαισθητοποίησης του τοπικού πληθυσμού, της οργάνωσης διαβουλεύσεων, του σχεδιασμού και της εφαρμογής Σχεδίων Δράσης τα οποία θα προκύπτουν από την ΕΣΑΟΚ και την αναζήτηση χρηματοδοτήσεων.

ΑνΕΤ (Αναπτυξιακή Εταιρεία Τροόδους)

Η Αναπτυξιακή Εταιρεία Κοινοτήτων Περιοχής Τροόδους ΛΤΔ (ΑνΕΤ.) συστάθηκε το Γενάρη του 2009 ως εταιρεία χωρίς μετοχικό κεφάλαιο, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Η ΑνΕΤ. αποτελεί αξιόπιστο και αποτελεσματικό αναπτυξιακό μηχανισμό των φορέων και των κατοίκων των υποπεριφερειών Μαραθάσας, Σολέας, Κουμανδαροχωρίων, Ορεινών Θερέτρων Λεμεσού, Νότιας και Βόρειας Πιτσιλιάς και τέλος Κρασοχωρίων-Αμπελοχωρίων. Αποσκοπεί στην ανάπτυξη, ανάδειξη και προβολή αυτών, προωθώντας παράλληλα προς επίλυση τα χρόνια προβλήματα που αντιμετωπίζουν τόσο οι περιοχές

²² Στην Αναπτυξιακή συμμετέχουν ως μέτοχοι, οι τοπικοί φορείς και ομάδες συμφερόντων που διαθέτουν δομές με νομική μορφή η οποία δύναται νομίμως να συμμετέχει σε Εταιρίες όπως σ' αυτή της Αναπτυξιακής Τροόδους.

αυτές όσο και οι επιμέρους κοινότητες που τις αποτελούν και προσφέρει ολοκληρωμένες λύσεις και συμβουλευτικές υπηρεσίες στο κοινοτικό και ιδιωτικό τομέα.

Έχει προωθήσει την συνεχή συνεργασία με τα Κοινοτικά Συμβούλια, οργανωμένα σύνολα αλλά και ιδιώτες μέλη της. Οι στόχοι και τα πεδία δράσης της εταιρείας είναι μεταξύ άλλων και οι εξής :

- Βελτίωση ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής
- Οργάνωση εκδηλώσεων (για τοπικά παραδοσιακά προϊόντα, κ.ά.)
- Συνδυασμός αγροτουρισμού με τοπική παραγωγή
- Βελτίωση γεωργικού εισοδήματος (Προϊόντα Ονομασίας Προέλευσης, μεταποίησης αγροτικών προϊόντων, εξυπηρέτηση και κατάρτιση των παραγωγών)
- Δημιουργία βιοτεχνιών και προώθηση δημιουργίας βιοτεχνικής περιοχής, κίνητρα για επιχειρήσεις
- Προώθησης συνεργασίας (συνεργασία και δικτύωση επιχειρήσεων)
- Πολιτισμός, Αθλητισμός, Φυσικό περιβάλλον
- Προβολή του χαρακτήρα και της ταυτότητας της περιοχής
- Συνεργασία με κυβέρνηση για επίλυση χρόνιων προβλημάτων και ανάδειξη των περιοχών
- Αξιοποίηση τοπικών ενεργειακών πόρων

ΑνΕΛεμ (Αναπτυξιακή Εταιρία Λεμεσού)

Η Αναπτυξιακή Εταιρεία Επαρχίας Λεμεσού ΛΤΔ με διακριτικό τίτλο ΑνΕΛεμ ΛΤΔ, ιδρύθηκε στις 21 Οκτωβρίου 2005, από τις 11 Κοινότητες του Συμπλέγματος Κούρρη-Ξυλούρικου με αφορμή το σχεδιασμό και την υλοποίηση της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας LEADER, σε τοπικό επίπεδο.

Σκοπός της ΑνΕΛεμ ΛΤΔ είναι η ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής της Επαρχίας Λεμεσού μέσω της συμβολής της στην αξιοποίηση, ανάπτυξη, διαχείριση, συντήρηση και προστασία των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, της εισαγωγής της καινοτομίας και επιχειρηματικότητας στο παραγωγικό σύστημα, της εισαγωγής και διεύρυνσης της χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της υποστήριξης και ανάπτυξης νέων συλλογικών δομών και της κοινωνικής ανάπτυξης.

Η ΑνΕΛεμ έχει πιστοποιηθεί από το την ΑνΑΔ ως Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης και οργανώνει προγράμματα κατάρτισης για εργοδοτούμενους επιχειρήσεων/οργανισμών και ανέργων. Η ΑνΕΛεμ αναλαμβάνει την εκπόνηση Μελετών Σκοπιμότητας & Βιωσιμότητας για την αξιολόγηση επιχειρηματικών ιδεών ή επενδυτικών σχεδίων, με σκοπό την εξαγωγή τεκμηριωμένων συμπερασμάτων σχετικά με το αν είναι συμφέρουσα η υλοποίηση του εκάστοτε εγχειρήματος.

ΕΤΑΠΤ (Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής Ορεινών Θερέτρων Τροόδους)

Ιδρύθηκε με πρωτοβουλία του ΚΟΤ στο πλαίσιο της προώθησης της συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Αποτελεί το συντονιστικό όργανο για την ανάπτυξη του τουρισμού της περιοχής των Ορεινών Θερέτρων αντιπροσωπεύοντας 103 ορεινές κοινότητες. Διοικείται από Εκτελεστική Επιτροπή η οποία απαρτίζεται από 13 μέλη, 6 εκ των οποίων εκπροσωπούν τις παραπάνω κοινότητες και 6 οργανωμένους φορείς του ιδιωτικού τομέα και άλλα οργανωμένα σύνολα. Ο Φορέας συνεργάζεται με τις τοπικές αρχές, τον Παγκύπριο Σύνδεσμο Ξενοδόχων Ορεινών Θερέτρων (ΠΑΣΥΞΕ), τον Σύνδεσμο Τουριστικών Επιχειρήσεων Κύπρου (ΣΤΕΚ), τον Παγκύπριο Σύνδεσμο Ιδιοκτητών Καταστημάτων Αναψυχής (ΠΑΣΙΚΑ), την Κυπριακή Εταιρεία Αγροτουρισμού, το Δίκτυο Τροόδους και τους αποδήμους. Δραστηριοποιείται κυρίως, στη συμμετοχή σε εκθέσεις, σε ενέργειες ανάπτυξης προϊόντος εντός της Περιοχής και στη διοργάνωση εκδηλώσεων.

Η ΕΤΑΤ βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην οικονομική και τεχνική στήριξη του ΚΟΤ. Ο ουσιαστικός λόγος που μετριάξει την αποδοτικότητα και την ευελιξία της ΕΤΑΤ είναι ο περιορισμός των διαθέσιμων οικονομικών πόρων της. Λόγω αυτής της εξάρτησης από το κράτος: εφαρμόζει τις διαδικασίες που τηρεί ο δημόσιος τομέας, περιορίζει τις δραστηριότητές της στα θέματα που της αναθέτει ο ΚΟΤ, αδυνατεί συχνά, να προβαίνει σε προγραμματισμό των εργασιών της και τέλος, βασίζεται στην εθελοντική εργασία από τα μέλη του Δ.Σ. της Εταιρείας (το έμμισθο προσωπικό της αποτελείται από ένα άτομο). Επιπρόσθετα, η μη ύπαρξη εσωτερικών κανονισμών λειτουργίας δυσχεραίνει το έργο της. (Στρατηγική ΚΟΤ 2011-2015)

Η συνδρομή των Αναπτυξιακών Εταιρειών στην οικοδόμηση της δομής διακυβέρνησης είναι καθοριστική λόγω α) της εταιρικής μορφής τους και β) της επιχειρησιακής ικανότητας την οποία διαθέτουν. Η πρώτη επιτρέπει να εκπροσωπούν σε αρκετά υψηλή αντιπροσωπευτική βάση τους τοπικούς φορείς, η δεύτερη να διαθέτουν εξειδικευμένο προσωπικό για την αξιοποίηση των επιχειρησιακών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων.

Για τους παραπάνω λόγους κρίνεται αναγκαία η ενίσχυση και αναβάθμιση του ρόλου τους στο πλαίσιο της λειτουργίας της δομής διακυβέρνησης για την εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ.

Υπομέτρο ΣΠ6.4 : Ενίσχυση και αναβάθμιση του ρόλου των Αναπτυξιακών Εταιρειών

Δράση ΣΠ6.4.1 : Βελτίωση του θεσμικού πλαισίου για την ενίσχυση του ρόλου των Αναπτυξιακών Εταιρειών ως τοπικοί αναπτυξιακοί μηχανισμοί

Θεσμική προσαρμογή νομικού περιεχόμενου η οποία αφορά το ρόλο των Αναπτυξιακών Εταιρειών ως ενδιάμεσοι μηχανισμοί υποστήριξης.

1. ενίσχυση του ρόλου της ΑνΕΤ (θεσμική της θωράκιση και χρηματοδοτική υποστήριξη).

Απαιτείται σχετική απόφαση του αρμόδιου Υπουργού

Η ανάγκη επιχειρησιακής υποστήριξης της Δομής Διακυβέρνησης και μάλιστα σε μια ορεινή περιοχή όπως αυτή του Τροόδου, προκύπτει τόσο από την διεθνή πρακτική και εμπειρία όσο και από την κυπριακή πραγματικότητα. Από αυτή την άποψη, επισημάνθηκε ήδη παραπάνω ότι η ΑνΕΤ θα πρέπει να ορισθεί και να κληθεί να αναλάβει ad hoc την τεχνική υποστήριξη και την εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ στους τομείς της αρμοδιότητάς της και στο χώρο δραστηριοποίησής της. Ουσιαστικά, η ΑνΕΤ θα πρέπει ως Επιχειρησιακή Δομή να:

- σχεδιάζει και υλοποιεί αυτοτελή προγράμματα για την ανάπτυξη του Τροόδου, στο πλαίσιο της ΕΣΑΟΚ και σε συνεργασία με την Δομή Διακυβέρνησης του Τροόδου.
- παρέχει τεχνική υποστήριξη στο Γραφείο του Επιτρόπου και στην Επιτροπή Παρακολούθησης με στόχο τον αρτιότερο σχεδιασμό και υλοποίηση των παρεμβάσεων της ΕΣΑΟΚ, καθώς και για κάθε είδους απαραίτητες αξιολογήσεις.

Εξ' αιτίας αυτού του σημαντικού ρόλου τον οποίο θα αναλάβει η ΑνΕΤ θα πρέπει να ενισχυθεί τόσο θεσμικά όσο και χρηματοδοτικά. Ο περί της Ρύθμισης των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων και για Συναφή Θέματα Νόμος του 2016 της Κυπριακής Δημοκρατίας (κεφ. 29. Χρήση της διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση και κεφ. 30. Συμφωνίες – πλαίσιο), επιτρέπει στην Κυπριακή Κυβέρνηση να στηρίξει χρηματοδοτικά τον ρόλο και την συμβολή της ΑνΕΤ στην εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ.

Δράση ΣΠ6.4.2 : Υπογραφή Συμφώνου Συνεργασίας με Αναπτυξιακή Εταιρεία η οποία θα υλοποιήσει συγκεκριμένες δράσεις της ΕΣΑΟΚ

Επιλογή δράσεων της ΕΣΑΟΚ οι οποίες μπορούν να υλοποιηθούν από Αναπτυξιακή Εταιρεία με βάση τον χαρακτήρα και τις απαιτήσεις τους (τεχνική και συμβουλευτική υποστήριξη, δράσεις εμπύχωσης και ενεργοποίησης τοπικών δρώντων, ενημέρωση και πληροφόρηση, δημοσιότητα, κτλ.) και σύναψη συμφώνων συνεργασίας για την ανάληψη των δράσεων από αυτές.

A.1.2.2 Λειτουργία του σχήματος διακυβέρνησης στο εσωτερικό της περιοχής

Δημιουργία Ειδικής Επιτροπής Διακυβέρνησης (στο επίπεδο της περιοχής Τροόδους)

Για να επιτευχθεί ο συντονισμός, η συνεργασία και η συνέργεια των παραγόντων/ εταίρων που δρουν στην περιοχή Τροόδους θα πρέπει να υπάρχει μια θεσμοθετημένη σχέση μεταξύ τους στο πλαίσιο της οποίας θα περιγράφεται η διαδικασία λειτουργίας της συνεργασίας τους αλλά και το περιεχόμενο των δράσεων. Για να αποκτήσει το Τρόδος ουσιαστική αναπτυξιακή υπόσταση (πέρα από γεωγραφική) είναι ανάγκη να εκφραστεί από ένα ενιαίο φορέα ο οποίος θα ενσωματώνει τις επιμέρους θεματικές οντότητες.

Ένας τέτοιος φορέας υπάρχει ήδη σε στοιχειώδη μορφή: Είναι η **Αναπτυξιακή Εταιρεία Τροόδους -ΑνΕΤ** η οποία όμως πρέπει να αναβαθμιστεί και κυρίως να στελεχωθεί κατάλληλα με το απαραίτητο επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό. Ο νέος νόμος για τις κοινότητες θα πρέπει να βελτιώσει το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη σχέση των ΑΤΑ με τις Αναπτυξιακές Εταιρείες ώστε αυτές να ασκήσουν απρόσκοπτα και αποτελεσματικά τον ενισχυόμενο ρόλο τους και τις συνεχώς διευρυνόμενες νέες αρμοδιότητές τους. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει η ΑνΕΤ να προετοιμασθεί για να συμπεριλάβει στο σχετικά άμεσο μέλλον εκπροσώπους από όλες τις οντότητες που έχουν αποφασιστεί να δημιουργηθούν στο άμεσο μέλλον για το Τρόδος (Αυτοδιοίκηση, Οργανισμός νερού, Οργανισμός περιβάλλοντος, Γραφεία Γεωργίας και Τουρισμού, παραγωγικοί και κοινωνικοί φορείς).

Στο άμεσο μέλλον, με βάση το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο και την μη ολοκλήρωση ακόμη των συμπλεγματοποιήσεων, καλείται η ΑνΕΤ, να αποτελέσει εκείνη την νομική μορφή, η μόνη συμβατή με την προσέγγιση της εδαφικής ανάπτυξης, στο πλαίσιο της οποίας θα μπορούσε να επιχειρηθεί ο συντονισμός των τοπικών εταίρων για την εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ.

Επομένως, λαμβάνοντας υπόψη:

- ⇒ τις διαφαινόμενες εξελίξεις της διοικητικής μεταρρύθμισης προς την συμπλεγματοποίηση και τον χρόνο που απαιτεί η εφαρμογή της,
- ⇒ το έλλειμμα στην οργάνωση των παραγωγικών και άλλων κοινωνικών ομάδων στην κλίμακα του Τροόδους
- ⇒ την διαίρεση της περιοχής σε δυο αναπτυξιακές ζώνες παρέμβασης των αντίστοιχων δυο Αναπτυξιακών Εταιρειών Τροόδους και Λεμεσού

προτείνεται η οργάνωση της διακυβέρνησης στην κλίμακα του Τροόδους ως εξής:

Στο πλαίσιο της ΑνΕΤ και με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Εταίρων της να δημιουργηθεί **Ειδική Επιτροπή Διακυβέρνησης** της περιοχής Τροόδους, στην οποία θα κληθούν να συμμετάσχουν όλες οι επιμέρους εμπλεκόμενες θεματικές οντότητες. Αυτή η λύση επιτρέπει να ενταχθούν και οι κοινότητες που ανήκουν στην Αναπτυξιακή Λεμεσού (ΑνΕΛεμ) νομιμοποιώντας τη συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεων όσον αφορά την εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ και ξεπερνώντας το πρόβλημα της διαίρεσης της περιοχής σε δύο αναπτυξιακές ζώνες (Εικόνα 8). Στην επιτροπή αυτή θα πρέπει να συμμετάσχει και η ίδια η ΑνΕΛεμ. Με την ίδια απόφαση θα εγκριθούν οι αρμοδιότητες και οι κανόνες λειτουργίας του οργάνου, το οποίο θα είναι υπεύθυνο μόνο για την εποπτεία της εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ. Η ΑνΕΤ θα συνεισφέρει όλη την τεχνική και γραμματειακή υποστήριξη για την λειτουργία της Επιτροπής.

Τα υποψήφια μέλη της Επιτροπής αυτής θα πρέπει να υπογράψουν ένα Σύμφωνο Αναπτυξιακής Συνεργασίας ως μια επιτροπή ενός σκοπού ΕΣΑΟΚ και να καταρτίσουν εσωτερικό Κανονισμό για τη λειτουργία της στον οποίο θα προβλέπονται ο τρόπος λήψης αποφάσεων, η σύνθεση του ΔΣ, κ.ά..

Ως προς την διαδικασία λήψης αποφάσεων προτείνεται ένα ελαφρό και ευέλικτο εταιρικό σχήμα δηλαδή να διευθύνεται από ένα 5μελές ή 7μελές Διοικητικό Συμβούλιο. Το Συμβούλιο αυτό θα απαρτίζεται από εκπροσώπους των εταιρών του οποίου η σύνθεση προτείνεται να

Εικόνα 8 : Αναπτυξιακές Εταιρείες Τρόόδου και Λεμεσού

τους αυτές πρέπει να κινούνται στη βάση των στόχων του εκπονηθέντος στρατηγικού σχεδίου και θα αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα (η Χάρτα του Τρόόδου) ως παράρτημα του Σύμφωνου Αναπτυξιακής Συνεργασίας για το Τρόοδος.

Ανάμεσα στα βασικά αντικείμενα των αρμοδιοτήτων και των κανόνων λειτουργίας του οργάνου, τα οποία εντάσσονται στις στρατηγικές παρεμβάσεις του Αναπτυξιακού Σχεδίου, πρωτεύουσα θέση κατέχει η στήριξη της εκπόνησης και υλοποίησης μιας ΟΕΕ/ΟΧΕ για την περιοχή. Η ΟΕΕ/ΟΧΕ αποτελεί μια ολοκληρωμένη αναπτυξιακή παρέμβαση και ταυτόχρονα ένα σημαντικό χρηματοδοτικό εργαλείο.

Από την άλλη πλευρά, η Τοπική αυτοδιοίκηση στο Τρόοδος σε οποιαδήποτε μορφή υπάρχει (κοινότητες – συμπλέγματα) θα πρέπει να :

- α) στηρίζει διοικητικά την όποια αναπτυξιακή διαδικασία στην περιοχή,
- β) συμμετέχει στις όποιες οντότητες (οργανισμούς) και στο όποιο εταιρικό σχήμα (consortium) θα δημιουργηθεί από αυτές για το Τρόοδος με οποιαδήποτε εταιρική σχέση (σύμφωνο συνεργασίας).

Τέλος, κάθε ομάδα παραγωγικών, πολιτιστικών ή και κοινωνικών στοχεύσεων, η οποία στο μέλλον θα οργανώνεται στην κλίμακα της περιοχής Τρόόδου και θα αποκτά νομική μορφή θα μπορεί να συμμετέχει κατόπιν αιτήματος (ή και αυτοδικαίως) στην παραπάνω Ειδική Επιτροπή Διακυβέρνησης της περιοχής Τρόόδου. Επίσης, όταν εγκαθιδρυθούν τα Συμπλέγματα, δημιουργηθούν οι Οργανισμοί διαχείρισης φυσικών πόρων καθώς και τα Γραφεία του Τμήματος Γεωργίας και του Υφυπουργείου Τουρισμού, οι νέοι εταίροι που θα προκύψουν θα μπορούν να ενταχθούν στο παραπάνω σχήμα:

1. Περιφερειακό Σύμπλεγμα Τρόόδου : Εκπροσώπηση, Συντονισμός, θέματα αυτοδιοίκησης
2. Οργανισμός Διαχείρισης Υδάτινων Πόρων : Συνολική Διαχείριση νερού
3. Οργανισμός Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών: (τοποθεσίες Natura κλπ.)
4. Γεωργικό Γραφείο Τρόόδου
5. Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής Τρόόδου (ΕΤΑΤ)

είναι (3 εκπροσώπους που θα υποδείξουν τα Συμπλέγματα, 2 από φορείς του ιδιωτικού τομέα και 2 από άλλες συλλογικότητες και εκφράσεις των πολιτών).

Οι συνεδριάσεις της επιτροπής θα πρέπει να λαμβάνουν χώρα σε τακτά διαστήματα καθώς και εκτάκτως εφόσον υπάρχει ανάγκη σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της.

Ως προς τις δράσεις και το περιεχόμενό

A.2. Πρόταση οργάνωσης της πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης της ΕΣΑΟΚ

A.2.1 Δομές οργάνωσης σε εθνικό και τοπικό επίπεδο

Λαμβάνοντας υπόψη την ευρωπαϊκή και διεθνή εμπειρία, τις διαβουλεύσεις που έλαβαν χώρα κατά τη διάγνωση και στα τρία συνέδρια στη Λευκωσία, τις δομές που θα οργανωθούν σε εθνικό και τοπικό επίπεδο αλλά και τις σχετικές αποφάσεις της Κυπριακής Κυβέρνησης για την εναρμόνιση της δημόσιας διοίκησης με τις ανάγκες σχεδιασμού και άσκησης μιας ειδικής πολιτικής για τις ορεινές κοινότητες, το όλο σχήμα διακυβέρνησης προτείνεται να οργανωθεί με επίκεντρο τον θεσμικό ρόλο του Επιτρόπου των Ορεινών Κοινοτήτων γύρω από :

- ❑ **Εθνικό Επίπεδο:** Δομές οριζόντιου συντονισμού της Κυβερνητικής πολιτικής (Κυβέρνηση και Δημόσια Διοίκηση)

Διυπουργική Επιτροπή (Καθοδηγητική Επιτροπή)
Επίτροπος Ορεινών Κοινοτήτων Τρόδους
Τεχνικές Επιτροπές Υπουργείων

Κυβερνητικές Υπηρεσίες με έδρα το Τρόδος
Επαρχιακό Γεωργικό Γραφείο Τρόδους
Επαρχιακό Γραφείο Τουρισμού, Ίδρυμα Πολιτισμού

- ❑ **Ενδιάμεσοι Οργανισμοί** με τη συμμετοχή θεσμικών εκπροσώπων του Τρόδους και υπό την εποπτεία των αρμόδιων Κυβερνητικών Υπηρεσιών,

Οργανισμοί Διαχείρισης Εθνικών Πόρων: Νερό, Natura 2000, ΥΦΑ,
Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής Τρόδους (ΕΤΑΤ)

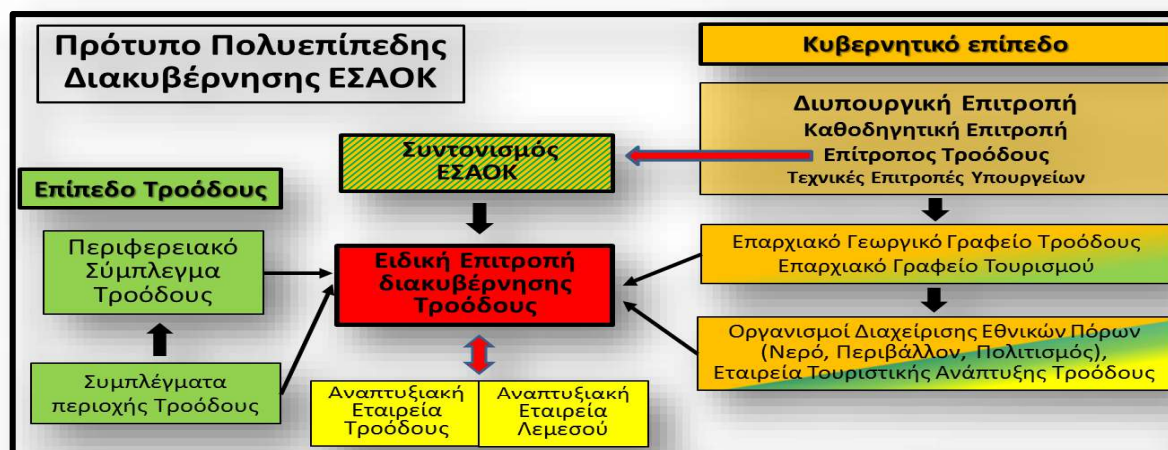
- ❑ **Τοπικό Επίπεδο:** Εσωτερική δομή διακυβέρνησης στο Τρόδος με τη συμμετοχή τοπικών φορέων

Ειδική Επιτροπή Διακυβέρνησης Τρόδους: Ανεξάρτητη λειτουργία στο πλαίσιο της ANET

Περιφερειακό Σύμπλεγμα Υπηρεσιών Κοινοτήτων Τρόδους
Συμπλέγματα Υπηρεσιών Κοινοτήτων Ιστορικών Περιοχών Τρόδους

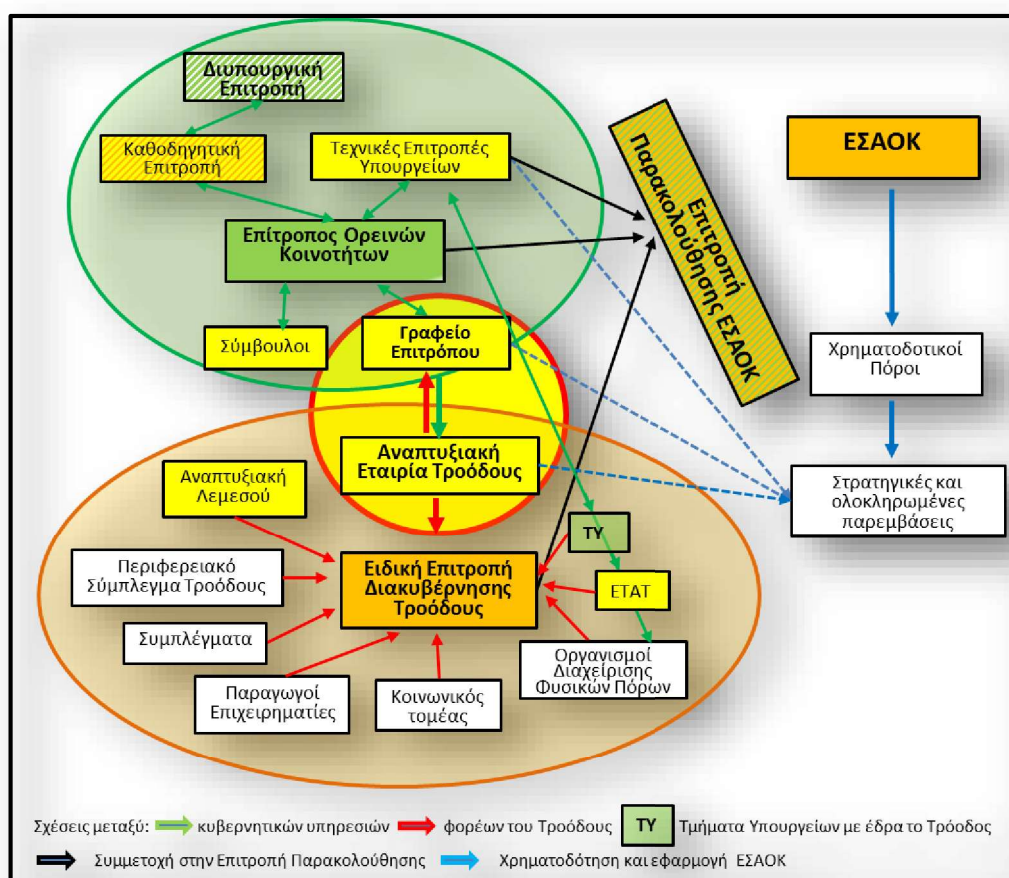
Αναπτυξιακές Εταιρείες, Εκπρόσωποι επαγγελματικών & κοινωνικών οργανώσεων

Η όλη Δομή και οι σχέσεις μεταξύ των διαφόρων φορέων και συμπράξεων απεικονίζονται στο σχήμα που ακολουθεί:

A.2.2 Οργάνωση και λειτουργία της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης

Το όλο πλαίσιο συντονισμού, παρακολούθησης και υποστήριξης της εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ προτείνεται να διαμορφωθεί όπως φαίνεται και στο διάγραμμα που ακολουθεί ως εξής:

Φαίνεται στο παραπάνω διάγραμμα ότι ο βασικός συνδετήριος κρίκος για την επιχειρησιακή σύνδεση και καθημερινή, στενή συνεργασία του δημόσιου με τον τοπικό τομέα αποτελούν το Γραφείο του Επιτρόπου και η Αναπτυξιακή Εταιρεία Τροόδους συνεπικουρούμενοι από εξειδικευμένους φορείς και οργανισμούς. (Περιβάλλον, Γεωργία, Τουρισμός, Επιχειρηματικότητα, Πολιτισμός).

□ Τεχνική Υποστήριξη

Με βάση τους εμπλεκόμενους δημόσιους, κοινωνικούς και ιδιωτικούς φορείς, διαμορφώνεται μια αξιόλογη, από πλευράς ειδικοτήτων και αριθμού στελεχών, Ομάδα Τεχνικής Υποστήριξης (ΟΤΥ) η οποία μπορεί να συνδράμει σε όλους τους τομείς και τις φάσεις της εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ. Την ΟΤΥ συγκροτεί ο Επίτροπος και την απαρτίζουν 4 σώματα:

1. Τα στελέχη του Γραφείου του Επιτρόπου,
2. Τεχνικές Επιτροπές των Υπουργείων²³

²³ Τεχνικές Επιτροπές (ΤΕ) σε επίπεδο Υπουργείων: Τα Υπουργεία και οι Κυβερνητικές Υπηρεσίες θα εκπροσωπηθούν στην Επιτροπή Παρακολούθησης και στην Ομάδα Τεχνικής Υποστήριξης ως εξής:

⇒ Γενική Τεχνική Επιτροπή Υπουργείου: α) Εσωτερικών, β) Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, γ) Παιδείας και Πολιτισμού, δ) Εργασίας, Πρόνοιας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ε) Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού (Υφυπουργείο)

⇒ Ειδικές Τεχνικές Επιτροπές: α) Τμημάτων Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Τμήμα Αναπτύξεων Υδάτων, Τμήματος Δασών, β) Τουρισμού, στ) Δημοσίων Έργων, ζ) Πολεοδομίας και Οικήσεως και η) Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας

3. Οι Αναπτυξιακές Εταιρείες Τροόδους και Λεμεσού
4. Στελέχη φορέων του Τροόδους (Ίδρυμα Πολιτισμού, ΕΤΑΠΤ, Οργανισμοί διαχείρισης φυσικών πόρων, συμπλέγματα)
5. Εξωτερικοί Σύμβουλοι κατά περίπτωση

Η ΟΤΥ θα έχει ως στόχο να παρέχει τεχνική υποστήριξη :

Α) στο συντονιστικό έργο του Επιτρόπου για την εφαρμογή και παρακολούθηση της ΕΣΑΟΚ.

β) στην καθοδηγητική Επιτροπή

γ) στην Επιτροπή Παρακολούθησης

δ) στην εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ στην περιοχή του Τροόδους

Ειδικές Τεχνικές Ομάδες θα συγκροτούνται κατά περίπτωση (διεκδίκηση προγραμμάτων, επεξεργασία-διατύπωση προτάσεων, παρακολούθηση οριζόντιων παρεμβάσεων, κτλ.) και με βάση τις ανάγκες της κάθε ολοκληρωμένης παρέμβασης (θεματικές-τομεακές παρεμβάσεις και δράσεις). Οι Ομάδες αυτές θα συγκροτούνται με πρωτοβουλία του Επιτρόπου.

□ Μηχανισμός Υποστήριξης της επιχειρησιακής εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ στο Τρόοδο

Καθοριστική συμβολή στην υποστήριξη της επιχειρησιακής εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ θα έχει όπως προαναφέρθηκε, η στενή συνεργασία της ΑνΕΤ με το Γραφείο του Επιτρόπου. Ωστόσο η αποτελεσματικότητα αυτής της συνεργασίας μπορεί να εξασφαλιστεί μέσα από την επιχειρησιακή υποστήριξη όλων των τομέων εφαρμογής των παρεμβάσεων και δράσεων της ΕΣΑΟΚ.

Απαιτείται γι' αυτό η εξασφάλιση μηχανισμού υποστήριξης της λειτουργίας όλων των μορφών συνεργασίας, δικτύωσης και συντονισμού. Τον ρόλο αυτό μπορούν να αναλάβουν οι Αναπτυξιακές Εταιρείες (ΑνΕΤ, ΑνΕΛεμ) συνεπικουρούμενες από ένα δίκτυο εξειδικευμένων φορέων το οποίο θα ενεργοποιείται κατά περίπτωση. Το δίκτυο αυτό θα:

- καλύψει το έλλειμμα στην παραγωγή γνώσεων για την περιοχή απαραίτητων για το σχεδιασμό και την εφαρμογή αναπτυξιακών δράσεων. Ενίσχυση του ρόλου της εκπαίδευσης (ολοκληρωμένη παρέμβαση 5) για την απόκτηση από τους τοπικούς φορείς οργανωτικών και συμμετοχικών ικανοτήτων.
- ενσωματώσει στελέχη των τοπικών κυβερνητικών υπηρεσιών (Επαρχιακό Γεωργικό Γραφείο Τροόδους, ΕΤΑΠΤ), τα προτεινόμενα από την ΕΣΑΟΚ Ιδρύματα Εκπαίδευσης και Πολιτισμού, τοπικές ΜΚΟ καθώς και εξειδικευμένα άτομα από την τοπική οικονομία, σχηματίζοντας τοπικού ενδιαφέροντος θεματικές ομάδες (ειδικού τουρισμού, αγροτροφίμων, μεταποίησης, εκπαίδευσης, κτλ.). Δημιουργία ενός οικοσυστήματος επιχειρηματικότητας (ολοκληρωμένη παρέμβαση 4).
- υποστηριχθεί από τα κυπριακά Πανεπιστήμια και άλλους εξειδικευμένους φορείς της Κύπρου και του εξωτερικού σε ζητήματα διεθνούς ενδιαφέροντος (διαχείριση περιοχών ΥΦΑ, πιστοποίηση προϊόντων, κτλ.) με τη μορφή μιας διαπανεπιστημιακής Μονάδας ή ενός συμφώνου συνεργασίας το οποίο θα προωθήσει το Γραφείο του Επιτρόπου για την Ανάπτυξη των Ορεινών Κοινοτήτων. Δημιουργία ερευνητικού Δικτύου. (Ολοκληρωμένη παρέμβαση 1 και 5)

Τα τοπικά συμπλέγματα χωρίς να έχουν άμεση εμπλοκή σε δράσεις αναπτυξιακές θα μπορούν να συμμετέχουν σε διαδικασίας διαβούλευσης και λήψης αποφάσεων όσον αφορά αναπτυξιακές πρωτοβουλίες και δράσεις των οποίων η σημασία αφορά το ίδιο το σύμπλεγμα.

Το όλο έργο συντονισμού σε τοπικό επίπεδο, προτείνεται να αναλάβει η ΑνΕΤ. Η διάγνωση έδειξε ότι η συνεργασία μεταξύ των δύο Αναπτυξιακών Εταιρειών μπορεί να έχει αξιόλογα

αποτελέσματα λόγω της συμπληρωματικότητάς τους και τις συνέργειες τις οποίες μπορούν να δημιουργήσουν, π.χ. η ΑνΕΛεμ διαθέτει αξιόλογο έργο στον τομέα της επιχειρηματικότητας με εστίαση στον αγροδιατροφικό τομέα και στον τουρισμό υπαίθρου, ενώ η ΑνΕΤ έχει αποκτήσει μια αξιόλογη εμπειρία στο σχεδιασμό και εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης εδαφικής παρέμβασης στο πλαίσιο του προγράμματος LEADER η οποία αναφέρεται στο Γεωπάρκο του Τροόδους.

Προϋπόθεση για την αποτελεσματική συμβολή των Αναπτυξιακών Εταιρειών στην εύρυθμη λειτουργία της τοπικής διακυβέρνησης, αποτελεί η ενίσχυσή τους και η μετεξέλιξή τους σε ένα εξειδικευμένο, συνεκτικό και αποτελεσματικό μηχανισμό υποστήριξης των αναπτυξιακών δράσεων στο πλαίσιο της ΕΣΑΟΚ.

A.3 Δράση προτεραιότητας για την οικοδόμηση και εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ

Με βάση τη διάγνωση, την ευρωπαϊκή εμπειρία και τη διοικητική μεταρρύθμιση της χώρας η οποία έχει ήδη δρομολογηθεί, προκύπτει ότι η επιτυχία και η επιτάχυνση της συνολικής δομής διακυβέρνησης και της εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ εξαρτώνται κυρίως από την προώθηση: της **οργάνωσης κυρίως των παραγωγών και επιχειρηματιών της περιοχής Τροόδους.**

Θα προωθηθεί με πρωτοβουλία και με δράσεις τις οποίες θα πρέπει να προωθήσουν οι τοπικές Αναπτυξιακές Εταιρείες σε συνεργασία με το Γραφείο του Επιτρόπου.

Ο ορισμός της **τοπικής εδαφικής διακυβέρνησης** δεν περιορίζεται στην αποκλειστική άσκηση της τοπικής εξουσίας από τις αποσυγκεντρωμένες υπηρεσίες του κράτους, ούτε στις δράσεις που αναλαμβάνουν οι τοπικές αρχές. Ο ορισμός είναι ευρύτερος γιατί συνεπάγεται τη συμμετοχή του πληθυσμού σε αυτόν τον μηχανισμό λήψης αποφάσεων, μέσω διαφορετικών ομάδων ή εκπροσώπων.

Από τη διάγνωση προκύπτει επομένως, ότι βασικό εμπόδιο για την οργάνωση της δομής συντονισμού για την εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ στην περιοχή του Τροόδους συνιστά το μεγάλο έλλειμμα στην οργάνωση και στην εκπροσώπηση των παραγωγικών κυρίως ομάδων. Υπάρχει ανάγκη συνεπώς, να υποστηριχθεί κατά προτεραιότητα, η οργάνωση των διάφορων κοινωνικών ομάδων (γεωργοί, μεταποιητές, επιχειρηματίες τουρισμού, οργανωμένα σύνολα, κτλ.) ώστε να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων και στο σχεδιασμό και εφαρμογή δράσεων που ενδιαφέρουν τον τομέα τους, τον κλάδο τους αλλά και την περιοχή τους.

Η ΕΣΑΟΚ έχει εντάξει στις ολοκληρωμένες παρεμβάσεις της, δράσεις οι οποίες αποσκοπούν στην ενίσχυση των οργανωτικών δομών της τοπικής κοινωνίας στους τομείς παραγωγικής, κοινωνικής, πολιτιστικής και περιβαλλοντικής δραστηριοποίησης. Η λειτουργία αυτών των δομών θα τονώσει μεταξύ άλλων την εκπροσώπηση της περιοχής στο εσωτερικό της ΑνΕΤ αλλά και προς τα έξω.

Πιο αναλυτικά, τα μέτρα που περιλαμβάνονται στην επιχειρησιακή οργάνωση των δράσεων και θα πρέπει να προωθηθούν κατά προτεραιότητα, αφορούν δύο κατηγορίες: την επαγγελματική οργάνωση και β) τη συμμετοχή σε εταιρικές μορφές με αναπτυξιακή στόχευση:

A. Οργάνωση παραγωγών στη Γεωργία

1. Οργάνωση παραγωγών σε επίπεδο Τροόδους
2. Εντοπισμός πυρήνων παραγωγών με χωρική ή κλαδική αναφορά για δημιουργία και οργάνωση ομάδων παραγωγών

B. Μεταποίηση στην ορεινή οικονομία

1. Φορέας οργάνωσης και εκπροσώπησης των μεταποιητών του Τροόδους

2. Συνεργασία βιοτεχνών (δημιουργία μικρών αλυσίδων)

Γ. Ορεινός Τουρισμός Σύμφωνα Συνεργασίας και Ποιότητας

1. Σύναψη συμφωνιών συνεργασίας των εταιρών για κάθε θεματική. Διαμόρφωση Συστημάτων Ποιότητας
2. Δημιουργία δομής συντονισμού στην κλίμακα του Τροόδους για την εφαρμογή της τουριστικής Στρατηγικής Τροόδους υπό την αιγίδα της ΕΤΑΤ
3. Προώθηση δικτύου Μουσείων Τροόδους

Τελικός στόχος θα είναι η δημιουργία Συμφώνων Συνεργασίας και Ποιότητας μεταξύ εταιρών διαφορετικών τομέων (γεωργοί, μεταποιητές, τουριστικοί επιχειρηματίες, σύλλογοι, κτλ.).

B. Πλαίσιο χρηματοδότησης της ΕΣΑΟΚ

Υπομέτρο ΣΠ6.5 : Προσαρμογή και εφαρμογή πλαισίου χρηματοδότησης της ΕΣΑΟΚ

Δράση ΣΠ6.5.1 : Ετοιμασία και υποβολή πρότασης για την αξιοποίηση του χρηματοδοτικού "εργαλείου" της Ολοκληρωμένης Εδαφικής Επένδυσης (ΟΕΕ)

Ολοκληρωμένη Εδαφική Επένδυση (ΟΕΕ)

Για τους λόγους που αναφέρονται στη συνέχεια, προτείνεται η Κύπρος να υιοθετήσει για την επόμενη Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, το Χρηματοδοτικό Χωρικό Εργαλείο της Ε.Ε., της Ολοκληρωμένης Εδαφικής επένδυσης ως το πιο κατάλληλο και το πιο αποτελεσματικό για την επιτάχυνση της εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ στην περιοχή του Τροόδους.

1. Κανονιστικό Πλαίσιο

Το Τρόδος επειδή θα διαθέτει την ΕΣΑΟΚ και Δομή Διαχείρισης θα μπορεί να αξιοποιήσει καλύτερα το χρηματοδοτικό χωρικό εργαλείο της Ε.Ε. της Ολοκληρωμένης Εδαφικής Επένδυσης.

Τα "Χωρικά εργαλεία" στηρίζονται στην λεγόμενη place-based προσέγγιση του σχεδιασμού και έχουν ενσωματωθεί πλήρως πλέον στην Ευρωπαϊκή Πολιτική Συνοχής ως κύριοι μηχανισμοί υλοποίησης της²⁴. Η επερχόμενη δε Προγραμματική Περίοδος (2021- 2027) αναμένεται να ενισχύσει την χρήση των χωρικών εργαλείων σχεδιασμού μέσα από την διεύρυνση του χαρακτήρα και του περιεχομένου των μηχανισμών εδαφικής υλοποίησης και εδαφικής εστίασης.

Η πρόταση των νέων Κανονισμών από την Επιτροπή, βασιζόμενη στην επιτυχή χρήση των εργαλείων Χωρικής Επένδυσης διευρύνει την δυνατότητα εφαρμογής τους διατηρώντας ωστόσο τα βασικά χαρακτηριστικά τους, όπως σχεδιάστηκαν για την περίοδο 2014-2020 και εφαρμόζονται σήμερα. Σύμφωνα με την Πρόταση της Επιτροπής (Κεφάλαιο II) στην νέα περίοδο η Εδαφική Ανάπτυξη διαρθρώνεται σε 3 μορφές:

1. τις Ολοκληρωμένες Εδαφικές Επενδύσεις (ΟΕΕ)

²⁴ Η ενσωμάτωση της Εδαφικής Προσέγγισης βασίστηκε στην επιτυχία και αποτελεσματικότητα των κατά τις πρώτες Προγραμματικές Περιόδους των Ευρωπαϊκών, Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ), επονομαζόμενων "Πρωτοβουλιών" όπως INTERREG, URBAN, Leader.

2. την τοπική ανάπτυξη με την πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ) και
3. τα λοιπά εδαφικά εργαλεία, τα οποία υποστηρίζουν πρωτοβουλίες που σχεδιάστηκαν από το κράτος μέλος για επενδύσεις που προγραμματίστηκαν για το ΕΤΠΑ.

Ταυτόχρονα, η Πρόταση (πίνακας 3 Παράρτημα) διευρύνει την τυπολογία των περιοχών εφαρμογής των μηχανισμών αυτών, σε σχέση με την τρέχουσα περίοδο, ονοματίζοντας μεταξύ άλλων και τις Ορεινές Περιοχές (Παράρτημα Σχεδίου Κανονισμού-COM(2018) 375 final).

Η επιλογή της κατάλληλης μορφής "εργαλείου" Εδαφικής Ανάπτυξης, σε κάθε περίπτωση καθορίζεται κύρια από δύο παραμέτρους: α) τον βαθμό ολοκλήρωσης και εξειδίκευσης της Στρατηγικής και β) την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών διαχείρισης του προγραμματικού πλαισίου. Ειδικά για την διάκριση μεταξύ ΟΕΕ και ΤΑΠΤΟΚ στον χώρο της υπαίθρου, κύριο στοιχείο επιλογής συνιστά το κατά πόσο η Αναπτυξιακή Στρατηγική καθορίζει την εφαρμογή του εργαλείου (ΟΕΕ), ή αν αντίθετα προσαρμόζεται σε ένα προκαθορισμένο πλαίσιο (ΤΑΠΤΟΚ).

Συγκεκριμένα, οι ΟΕΕ περιλαμβάνουν επενδύσεις που υποστηρίζονται από ένα ή (συνήθως) περισσότερα Ταμεία, από περισσότερα του ενός προγράμματα ή από περισσότερους του ενός τομείς προτεραιότητας του ίδιου προγράμματος, προκειμένου να καλύψουν όλες τις ειδικές ανάγκες που έχουν διαγνωστεί. Οι στρατηγικές συντάσσονται από τις Τοπικές / Εδαφικές Αρχές οι οποίες καθορίζουν εκ των προτέρων ή επιλέγουν κατά την διάρκεια τον κατάλογο των Πράξεων. Αντίθετα, οι ΤΑΠΤΟΚ υποστηρίζονται από ένα (συνήθως) ή περισσότερα Ταμεία μεταξύ των ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+, ΕΤΘΑ²⁵. Σε αντίθεση με τις ΟΕΕ οι στρατηγικές επιλέγονται από τις Διαχειριστικές Αρχές του Προγράμματος (ή της Διαχειριστικής Αρχής του Επικεφαλής Προγράμματος/ Ταμείου) που τις χρηματοδοτεί και ακολουθούν τους κανόνες διοίκησης που καθορίζονται από αυτές. Οι αρμόδιες διαχειριστικές αρχές καθορίζουν τα κριτήρια επιλογής των στρατηγικών αυτών, συγκροτούν επιτροπή για την πραγματοποίηση της επιλογής αυτής και εγκρίνουν τις στρατηγικές που επιλέγονται από την εν λόγω επιτροπή.

Περιληπτικά είναι δυνατόν να υποστηριχθεί ότι, ενώ στην περίπτωση των ΟΕΕ η διαδικασία, ο προγραμματισμός, η διαχείριση και η υλοποίηση καθορίζονται κατ' ανάγκη και αποκλειστικά από τους στόχους της στρατηγικής, στην περίπτωση των ΤΑΠΤΟΚ η στρατηγική προσαρμόζεται στο προγραμματικό, διαχειριστικό πλαίσιο του σχεδιασμού στο οποίο εντάσσεται μαζί με άλλες παρόμοιες στρατηγικές από άλλες χωρικές ενότητες. Αυτή, η κύρια διαφορά, μαζί με το πλεονέκτημα της μικρότερης απαιτούμενης διαχειριστικής προσπάθειας για τον συντονισμό Προγραμμάτων και Ταμείων μέσα από μια εξειδικευμένη και αφοσιωμένη διαχειριστική δομή αποτελούν τα κύρια πλεονεκτήματα για την επιλογή του μηχανισμού των ΟΕΕ, έναντι των ΤΑΠΤΟΚ για την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για την Ανάπτυξη των ορεινών κοινοτήτων του Τροόδους.

Σύμφωνα με το σχέδιο του Κανονισμού, άλλα και την πρακτική υλοποίησης των ΟΕΕ κατά την τρέχουσα, Πέμπτη Προγραμματική Περίοδο 2014-2020, για την δημιουργία και έγκριση μιας ΟΕΕ απαιτείται:

- α) Η γεωγραφική περιοχή που καλύπτει η στρατηγική. Η περιοχή θα πρέπει να έχει σαφή γεωγραφικά όρια και να είναι ενιαία.
- β) Η ανάλυση των αναπτυξιακών αναγκών και του αναπτυξιακού δυναμικού της περιοχής. Η περιοχή θα πρέπει να έχει ένα συνεκτικό αναπτυξιακό προφίλ, να έχει
- γ) περιγραφή μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης για την αντιμετώπιση των διαπιστωμένων αναπτυξιακών αναγκών και του αναπτυξιακού δυναμικού.

²⁵ Και του ΕΤΓΑΑ το οποίο ωστόσο δεν περιλαμβάνεται στα ΕΔΕΤ και ορίζεται από δικό του Κανονισμό του Πλαίσιο της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής

- δ) περιγραφή της συμμετοχής των εταίρων σύμφωνα με το άρθρο 6 στην κατάρτιση και την εφαρμογή της στρατηγικής. Επίσης, μπορούν να περιέχουν κατάλογο των πράξεων που θα χρηματοδοτηθούν.

2. Προϋποθέσεις Εφαρμογής

Το εργαλείο της ΟΕΕ αποτελεί την πλέον κατάλληλη από πλευράς μορφής και αποδοτική από πλευράς επιχειρησιακού σχεδιασμού επιλογή για την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για την Ανάπτυξη των ορεινών κοινοτήτων της Τρόδου, καθώς ανταποκρίνεται πλήρως στα κριτήρια σχεδιασμού της ΟΕΕ προσφέροντας ταυτόχρονα ένα οργανωτικό και λειτουργικό πλαίσιο καθοριστικό για την αποτελεσματική εφαρμογή της στρατηγικής. Συγκεκριμένα:

- ◆ (Κριτήρια α-β) Η Εθνική Στρατηγική ορίζει μια συγκεκριμένη περιοχή, με σαφή γεωγραφικά όρια, συνεκτική, με ιδιαίτερες άλλα συγκεκριμένες αναπτυξιακές ανάγκες, προκλήσεις και προοπτικές.

Η προτεινόμενη περιοχή εφαρμογής έχει ως χωρική μονάδα τις κοινότητες, συντίθεται ωστόσο όχι στα διοικητικά όρια των Επαρχιών, άλλα στα όρια μιας συνεκτικής λειτουργικής περιοχής που διαθέτει κοινό παραγωγικό, περιβαλλοντικό, δημογραφικό και αναπτυξιακά χαρακτήρα. Ο χαρακτήρας αυτός είναι σαφής και άμεσα σχετιζόμενος με τα γεωγραφικά και μορφολογικά χαρακτηριστικά. Παρουσιάζει στο σύνολο του κοινές δημογραφικές προκλήσεις (γήρανση, εγκατάλειψη). Απαιτεί συνδιαχείριση των φυσικών πόρων και προσαρμογής στην Κλιματική αλλαγή που αντανάκλαει τον στρατηγικό χαρακτήρα που έχουν οι υπηρεσίες του οικοσυστήματος όχι μόνο στην περιβαλλοντική ισορροπία άλλα και στην υποστήριξη του κοινωνικοοικονομικού συστήματος όλης της Κύπρου. Τόσο το παραγωγικό, όσο και το οικιστικό πρότυπο χαρακτηρίζονται από την διαφοροποίηση σε σχέση με το κυρίαρχο αναπτυξιακό μοντέλο του παράκτιου χώρου και κατά συνέπεια πέρα από τα διαρθρωτικά προβλήματα, εμφανίζει ανάγκες και προκλήσεις που δεν ανταποκρίνονται στις προτεραιότητες της συνολικής αναπτυξιακής και οικιστικής πολιτικής.

- ◆ (Κριτήριο γ) Η Στρατηγική έχει ολοκληρωμένο χαρακτήρα, σαφές χωρικό πρότυπο και συνολική εφαρμογή. Ο Ολοκληρωμένος χαρακτήρας περιλαμβάνει παρεμβάσεις που συνδέονται με το σύνολο των προτεινόμενων Στόχων Πολιτικής των Διαρθρωτικών Ταμείων και του Ταμείου Συνοχής για την περίοδο 2021-2027.

Η δημιουργία μιας «εθνικής στρατηγικής για τον ορεινό χώρο» έχει έναν προφανή ολοκληρωμένο και ειδικό χαρακτήρα. Η υλοποίηση της (συνολικά ή μερικά) μέσα από το εργαλείο μίας Ολοκληρωμένης Εδαφικής Επένδυσης της προσφέρει τη δυνατότητα διασύνδεση της με τους κυρίαρχους αναπτυξιακούς μηχανισμούς (στη συγκεκριμένη περίπτωση το ΣΕΣ 2021-2027). Στο πλαίσιο αυτό η Ολοκληρωμένη Προσέγγιση θα επιτρέψει:

- Να συνδυαστούν, στο καταλληλότερο χωρικό επίπεδο, παρεμβάσεις σε τομείς όπως η επιχειρηματικότητα, οι ανθρωπίνι πόροι και η καινοτομία έτσι ώστε να εξασφαλίζονται οι συνέργειες στην παραγωγική ανασυγκρότηση, στην απόκτηση ανταγωνιστικότητας και στην καταπολέμηση της ανεργίας είτε εντός της περιοχής είτε ακόμα περισσότερο σε συσχέτιση (συμπληρωματικότητα) με το κυρίαρχο μοντέλο της παράκτιας ζώνης.
- Να συνεργήσουν υπό κοινό πλαίσιο υλοποίησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης σε συγκεκριμένες περιοχές όλες οι παρεμβάσεις, είτε εντάσσονται στα Προγράμματα της Περιόδου 2021-2027 είτε σε άλλους μηχανισμούς.

- Να διαμορφωθούν εξ αρχής οι στρατηγικές παρεμβάσεις (ονοματισμένα έργα) που θα αποτελέσουν αφ' ενός όχημα για την υλοποίηση επιμέρους δράσεων, θα αναπτύξουν αφετέρου τις διατομεακές συνέργειες μεταξύ τομέων όπως η επιχειρηματικότητα και η προστασία των φυσικών πόρων ή η κλιματική αλλαγή.
 - Να επιλεγούν (στα πλαίσια και της περιορισμένης επιλεξιμότητας τους σε τομείς όπως οι τοπικές μεταφορές) εκείνες οι επενδύσεις σε υποδομές που συνιστούν αναγκαία προϋπόθεση για την παραγωγική ανασυγκρότηση των τοπικών οικονομιών.
 - Να εξασφαλιστεί στην πράξη η συνεργασία των Διαρθρωτικών Ταμείων, να αποδειχθούν στο άμεσα ορατό τοπικό επίπεδο τα οφέλη από την κοινή παρέμβαση τους και να δημιουργηθεί τοπική ικανότητα σχεδιασμού, συνεργασίας, διαχείρισης («capacity building»).
- ◆ (Κριτήριο δ) Το "οικοσύστημα" των εταίρων (Δημόσιοι, κοινωνικοί και παραγωγικοί φορείς Τροόδους) έχει επαρκώς αναγνωριστεί, ωστόσο χαρακτηρίζεται από χαμηλό επίπεδο οργάνωσης (κυρίως στο επίπεδο των παραγωγικών - επαγγελματικών φορέων). Για τον λόγο αυτό η Ενίσχυση της τοπικής οργάνωσης ως βασικό πυλώνα της συνεργασίας με τις δημόσιες υπηρεσίες αποτελεί κύριο στοιχείο της Στρατηγικής. Η δημιουργία μιας Δομής Συνεργασίας και Διοίκησης πέρα από αναγκαία για την έγκριση μιας ΟΕΕ, είναι και απαραίτητη, προκειμένου να κινητοποιήσει το τοπικό δυναμικό και να προσδώσει την απαιτούμενη διοικητική και τεχνική επάρκεια που απαιτείται σε όλα τα στάδια από τον σχεδιασμό, την υλοποίηση, την διαχείριση, την παρακολούθηση και την αποτίμηση/αξιολόγηση της Στρατηγικής. Η συγκρότηση της Δομής αυτής θα πρέπει να έχει ως στόχους αφενός την μεγιστοποίηση της εκπροσώπησης του τοπικού στοιχείου και αφετέρου την ανάπτυξη συμπληρωματικότητας μεταξύ των συμμετεχόντων κατά τρόπο τέτοιο ώστε να καλύπτονται αδυναμίες ή ανεπάρκειες (που δημιουργούνται είτε λόγω θεσμικού πλαισίου αρμοδιοτήτων, είτε λόγω μικρών μεγεθών). Τέτοιες δομές μπορούν να αναπτυχθούν μέσα από την δημιουργία Προγραμματικών Αναπτυξιακών Συμπράξεων με σκοπό την υλοποίηση και διαχείριση του Σχεδιασμού

3. Δομικό και Επιχειρησιακό Πρότυπο

Με βάση τις χωρικές, αναπτυξιακές ανάγκες και στενώσεις και τις ειδικές ανάγκες και το αναπτυξιακό δυναμικό που αναλύθηκαν και τη σκοπιμότητα και προτεραιότητες που εντοπίστηκαν, από τη σκοπιά της Εθνικής Στρατηγικής Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους, μια συνολική ολοκληρωμένη προσέγγιση θα μπορούσε να περιλάβει:

- a. την ανακεφαλαίωση / συνθετική διάγνωση των κοινωνικών, δημογραφικών - οικιστικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών προκλήσεων και προκλήσεων της Κλιματικής Αλλαγής της Ευρύτερης Περιοχής, σύμφωνα με τα ήδη πορίσματα της Στρατηγικής. Η διάγνωση οφείλει να συμπεριλάβει και την τοποθέτηση της περιοχής ως προς τις κύριες Εθνικές Στρατηγικές σε τομείς όπως η RIS, η Διαχείριση των Υδάτων, η προστασία της Βιοποικιλότητας, κτλ. με στόχο να αναδείξει τομείς συμβατότητας, συνεργειών άλλα και διαφοροποίησης από το κυρίαρχο αναπτυξιακό μοντέλο.
- b. την Οριοθέτηση της περιοχής εφαρμογής και ενδεχόμενα τον καθορισμό επιμέρους ζωνών στήριξης ειδικού - ιδιαίτερου ενδιαφέροντος. Εστίαση σε συγκεκριμένους θύλακες υποβάθμισης βάση κοινωνικών, δημογραφικών, περιβαλλοντικών ή οικονομικών αναγκών ή σε περιοχές με ιδιαίτερους φυσικούς πόρους προς προστασία / αξιοποίηση.
- c. τον προσδιορισμό του Αναπτυξιακού δυναμικού και των δυνατοτήτων του τόσο σε επιχειρησιακό, όσο και σε διαχειριστικό επίπεδο.

- d. την Διατύπωση του Οράματος και των Ειδικών Στόχων της Ολοκληρωμένης Παρέμβασης (σε συνάφεια με το Όραμα και τους Στόχους της Στρατηγικής). Τον καθορισμό των προτεινόμενων Δράσεων και του Σχεδίου Δράσης.
- e. τον προσδιορισμό των Χρηματοδοτικών Μέσων και των Τομέων Παρέμβασης ανά Πρόγραμμα / Ταμείο (ή άλλο Χρηματοδοτικό μέσο), όπως θα καθοριστεί βάσει της επιλεξιμότητας των δράσεων.
- f. τον ορισμό του σχεδίου Παρακολούθησης (monitoring) των εκροών, αποτελεσμάτων και επιπτώσεων της ΟΕΕ.
- g. τον Καθορισμό του Σχήματος Διοίκησης / Διαχείρισης και των Ειδικών ρυθμίσεων διακυβέρνησης που θα εξασφαλίσουν, συμμετοχή, αποτελεσματικότητα και συνευθύνη όλων των αρμόδιων ή εμπλεκόμενων φορέων στην περιοχή και θα διαμοιράσουν τις αρμοδιότητες και ευθύνες στα αρμόδια μέρη.

Δράση ΣΠ.6.5.2: Ένταξη των Στρατηγικών και Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων της ΕΣΑΟΚ στον στρατηγικό σχεδιασμό κάθε Υπουργείου

Ένταξη των Στρατηγικών και Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων της ΕΣΑΟΚ στις Στρατηγικές επιδιώξεις κάθε Υπουργείου και των Υπομέτρων και Δράσεων της στους Στόχους και Δραστηριότητες κάθε Διεύθυνσης και Τμήματος κάθε Υπουργείου.

Δράση ΣΠ.6.5.3: Σύσταση και λειτουργία Ταμείου Αναγέννησης Ορεινών Κοινοτήτων

Συστήνεται Ταμείο το οποίο θα υποστηρίζεται από χορηγούς για την υλοποίηση δράσεων της ΕΣΑΟΚ. Το Συμβούλιο Προσωπικότητας θα επιφορτιστεί με τις ενέργειες προσέλκυσης χορηγών και την ετοιμασία σχεδίου διαχείρισης του Ταμείου.

Θα πρέπει να προσδιορισθεί η νομική του μορφή, να συνταχθεί καταστατικό για να καθορισθούν η οργάνωση και η εσωτερική λειτουργία του, οι σκοποί του, οι πηγές άντλησης των χρηματοδοτήσεων καθώς και ο τρόπος κατανομής τους (με βάση των περί δημοσίων συμβάσεων νόμο της Κυπριακής Δημοκρατίας).